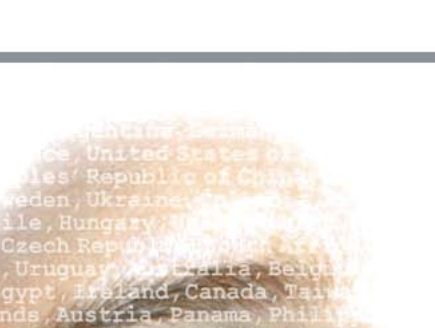

Argentina, Germany, France, United States of America, People's Republic of China, Sweden, Ukraine, Colombia, Chile, Hungary, Denmark, Czech Republic, Portugal, Uruguay, Australia, Belgium, Turkey, Egypt, Ireland, Canada, Taiwan, Netherlands, Austria, Panama, Philippines, Japan, Greece, Indonesia, Finland, Lithuania, South Korea, Argentina, Germany, Brazil, France, Costa Rica, United States of America, Italy, Republic of Mexico, Russia, Sweden, Colombia, Poland, Spain, Chile, Hungary, United Kingdom, Denmark, Czech Republic, South Africa, Uruguay, Australia, Belgium, Ireland, Germany, Taiwan, Netherlands, Panama, Philippines, Costa Rica, Indonesia, Finland, Lithuania, Argentina, Brazil, France, Ireland, Spain, Chile, Hungary, Czech Republic, Belgium, Australia, Germany, Canada.

Lietuvos studentų socialinės ir ekonominės padėties tyrimas

Užsakovas:

Vykdytojas:

Tyrimą finansavo:

spinter tyrimai

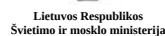
Lietuvos Respublikos
Švietimo ir mokslo ministerija

Vasaris, 2007

Užsakovas:

Tyrimą finansavo:

Vasaris, 2007

Tyrimo metodologija

Tyrimo metodologija

Viešosios nuomonės ir rinkos tyrimų bendrovė "Spinter tyrimai" 2007 metų vasario 7 – 21 dienomis atliko šalies studentų tyrimą.

1.1 Tyrimo tikslas

Įvertinti Lietuvos studentų socialinę – ekonominę situaciją.

1.2 Tyrimo metodas

Apklausa – standartizuotas interviu, naudojant standartizuotą su Užsakovu suderintą klausimyną. Standartizuotą interviu atlieka profesionalus interviuotojas. Jis veda pokalbį su respondentu pagal parengtus klausimus, atsakymus fiksuodamas klausimyne.

1.3 Tyrimo lokacija

Šalies universitetai ir kolegijos.

Tyrimo metodologija

1.4 Tikslinė grupė

Apklausoje dalyvavo šalies universitetuose bei kolegijose studijuojantys studentai.

1.5 Tyrimo imtis

Tyrimo metu buvo apklausta 1003 respondentai.

1.6 Atranka

Tyrimo naudotas kvotinės atrankos metodas, taikant aukštosios mokyklos tipo, studijų programos, lokacijos kriterijus.

1.7 Duomenų analizė

Duomenų analizė buvo atliekama, naudojant SPSS/PC programinę įrangą. Ataskaitoje pateikiami bendrieji atsakymų pasiskirstymai (procentai), ir pasiskirstymai pagal socialines-demografines charakteristikas (Žr. priedus).

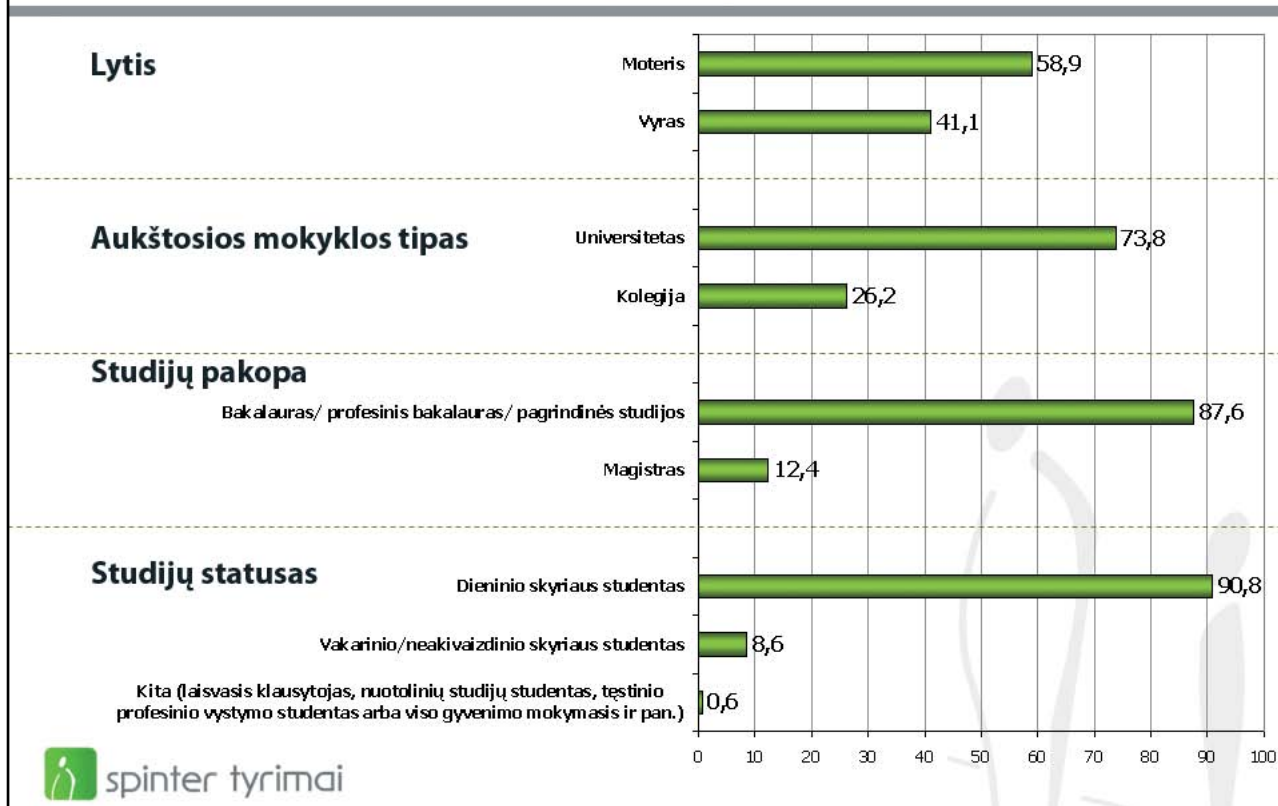
Statistinė paklaida

Atrankiniuose kiekybiniuose tyimuose visada išlieka statistinės paklaidos tikimybė, į kurią būtina atsižvelgti interpretuojant duomenis. Pvz.: Jeigu apklausus 1000 respondentų gavome, kad 68.5% apklaustųjų mokėsi/ studijavo vidurinėje mokykloje iki studijų šioje aukštojoje mokykloje pradžios, tai yra 95 proc. tikimybė, kad tikroji reikšmė yra tarp 65,6 ir 71,4 proc.

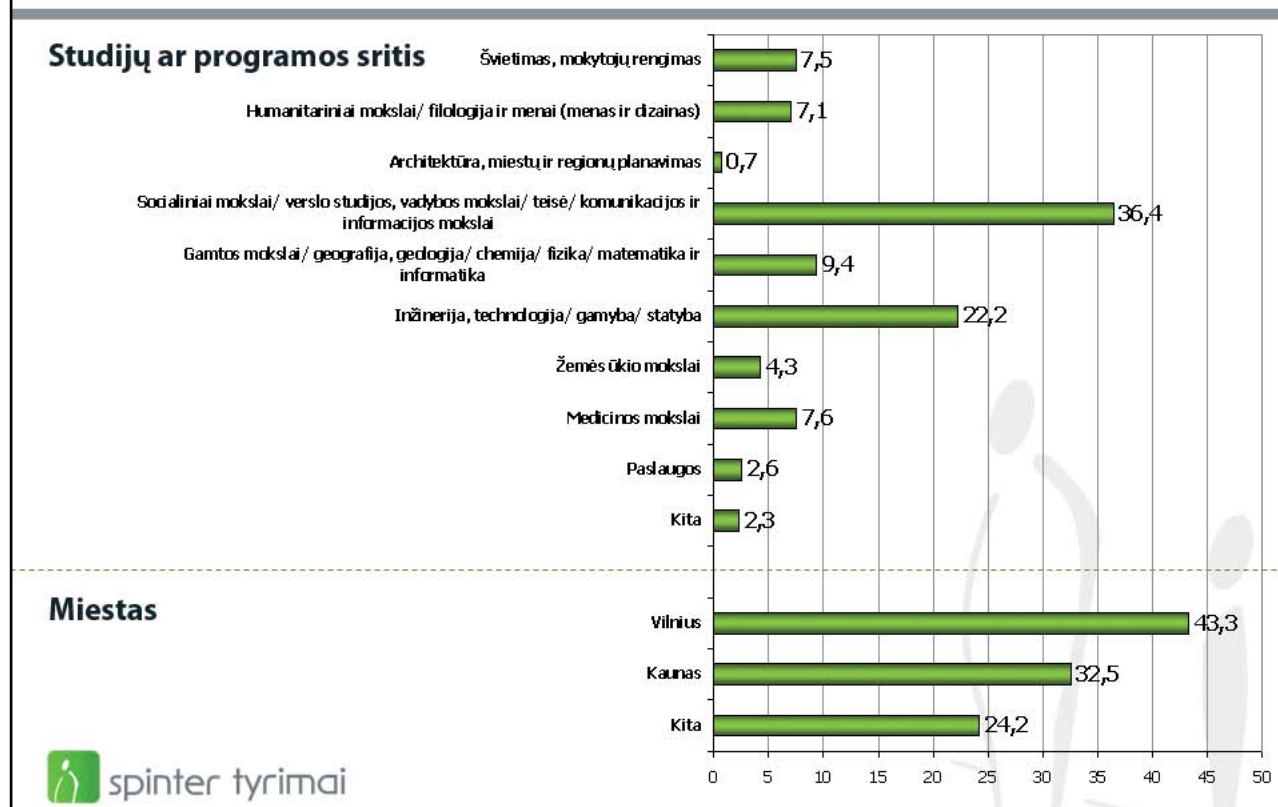
Įverčio tikslumas mažėja, mažėjant analizuojamų atsakymų skaičiui. Toliau pateikiama lentelė padedanti įvertinti statistinę paklaidą.

	%	%	%	%	%	%	%	%
	5	10	15	20	25	30	40	50
	95	90	85	80	75	70	60	50
N								
100	4.4	6.0	7.1	8.0	8.7	9.2	9.8	10
200	3.1	4.2	5.0	5.7	6.1	6.5	6.9	7.1
300	2.5	3.5	4.1	4.6	5.0	5.3	5.7	5.8
400	2.2	3.0	3.6	4.1	4.3	4.6	4.9	5.0
500	1.9	2.7	3.2	3.6	3.9	4.1	4.4	4.5
600	1.7	2.4	2.9	3.2	3.5	3.7	3.9	4.0
750	1.6	2.2	2.6	2.9	3.2	3.3	3.6	3.7
1000	1.4	1.9	2.3	2.5	2.7	2.9	3.1	3.1

Respondentų socialinės-demografinės charakteristikos (I)

Respondentų socialinės-demografinės charakteristikos (II)

Apibendrinimas

spinter tyrimai

Apibendrinimas

Išsimokslinimas bei patirtis darbo rinkoje

- * Didžioji dalis aukštųjų mokyklų studentų dažniau nurodė įstoję po mokslų vidurinėje mokykloje (69 proc.), kiek mažiau baigusiujų gimnaziją (22 proc.).
- * Dauguma apklaustų studentų neturi jokios patirties darbo rinkoje (82 proc.), likusiems teko dirbti pastoviai apmokamą darbą (10 proc.) arba atlikti profesinę praktiką (8 proc.).

Gyvenimo sąlygos

- * Pusė (52 proc.) apklaustų aukštųjų mokyklų studentų studijų metu gyvena bendrabutyje, trečdalis (33 proc.) – su tėvais, dar 16 proc. – nuomojamame būste.
- * Pagrindines studentų disponuojamas pajamas (vidutiniškai apie 860 Lt) panašiomis dalimis sudaro šeimos parama (~372 Lt) bei pačių uždirbtos pajamos už apmokamą darbą (~364 Lt). Nedirbančiųjų biudžetą dažniau sudaro šeimos parama ar aukštosios mokyklos mokama stipendija. Finansinę paramą (paskolą iš valstybės/ viešųjų šaltinių) yra gavę apie 10 proc. apklaustų aukštųjų mokyklų studentų.
- * Mėnesio išlaidos siekia vidutiniškai 713 Lt. Tarp nurodytų pajamų bei įvardintų išlaidų pastebėtas vidutiniškai apie 160 Lt skirtumas, kurį, kaip tikėtina, sudaro pramogoms išleidžiami pinigai. Didžiausia studentų išlaidų dalis tenka maistui (vidutiniškai apie 227 Lt), taip pat būstui (~129 Lt), rūbams bei mokesčiams už mokslą/ egzaminus (po ~110 Lt).
- * Vertinant pateiktus studentų gyvenimo aspektus, labiau tenkinančiomis įvardintos gyvenimo sąlygos (26 proc. visiškai patenkinti), mažiau tenkina materialinė gerovė (13 proc.) bei darbo/ mokslo krūvis (11 proc.). Gyvenimo sąlygomis dažniau patenkinti su tėvais gyvenantys tyrimo dalyviai.
- * Daugiausiai laiko skiriama mokslams/ studijoms (vidutiniškai 18 val. per savaitę), mažiau – savarankiškam mokymuisi (~11 val.) ir apmokamam darbui (~12 val.). Turintieji apmokamą darbą, dažniau dirba su studijomis visiškai nesusijusioje (41 proc.) ar mažai susijusioje srityje (26 proc.). Darbą, susijusį/ iš dalies susijusį su pasirinkta studijų kryptimi, dirba beveik trečdalis (32 proc.).

Tarptautinis mobilumas

- * Dauguma apklaustų studentų geriausiai moka anglų kalbą – ją gerai kalbantys nurodė 62 proc. Rusų kalbą gerai moka apie 34 proc. studijuojančiųjų aukštosiose mokyklose.
- * Ketinimų studijuoti užsienyje turintys (tikrai/ greičiausiai vyks) nurodė trečdalis apklaustų aukštųjų mokyklų studentų (35 proc.). Tokios galimybės tikėtina neatmestų dar 30 proc. Neigiamai dažniau atsakė (tikrai/ greičiausiai neketina) taip pat trečdalis (35 proc.) tiriamųjų. Jau turintys studijų užsienyje patirties nurodė 5 proc. apklaustų studentų. Šios studijos dažniau finansuotos iš specialios paramos studijoms užsienyje bei šeimos biudžeto. Studijavusieji užsienyje dažniau nurodė dalyvavę Erasmus/ Tempus programoje.

spinter tyrimai

Apibendrinimas

Šeima

- * Aukštesnį išsimokslinimo laipsnį pasiekusių tėvų vaikai dažniau taip pat siekia atitinkamo išsimokslinimo.

Studentų šeimos

- * Dabartinis jaunos šeimos įvaizdis dažniau vertinamas teigiamai (57 proc.), tuo tarpu 27 proc. jį apibūdina neutraliai (nei teigiamas, nei neigiamas), 13 proc. jį yra linkę vertinti neigiamai.
- * Tuo tarpu studentų šeimoms studentų bendrabučiuose skiriamo gyvenamojo ploto užtikrinama socialinė gerovė vertinama neigiamai (64 proc.). Teigiamas nuostatas išsakė tik 26 proc.
- * Vaikų turinčių studentų šeimų nariams bendrabučiuose užtikrinamos buitės sąlygos tęsti studijas vertinamos dar prasčiau – net 73 proc. apklaustų studentų išsakė neigiamas nuostatas.

spinter tyrimai

Tyrimo rezultatai

spinter tyrimai

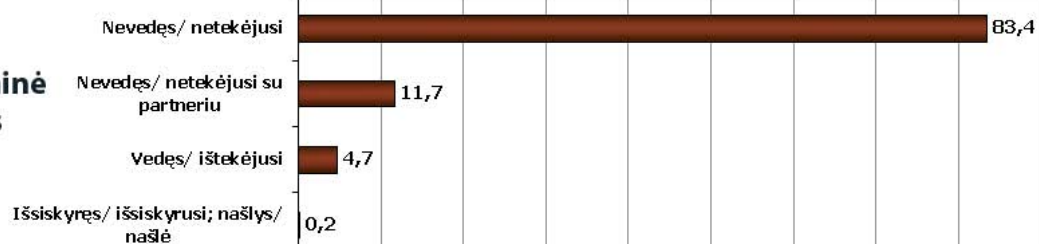
Asmeniniai duomenys

 spinter tyrimai

9

Asmeniniai duomenys

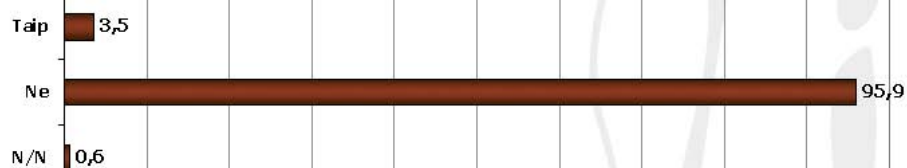
Šeimyninė padėtis

Ar turite vaikų?

Ar turite sveikatos sutrikimų?

 spinter tyrimai

Išsimokslinimas

spinter tyrimai

Ar Jums teko kur nors dirbti (laikiną ar pastovų apmokamą darbą)/ atlikti profesinę praktiką prieš įstojant į šią aukštąją mokyklą? (Proc.)

N=1003

Ne, neturiu jokios patirties darbo rinkoje/ dirbau tik atsitiktinius smulkius darbelius (pvz.: dirbo per atostogas ar turėjo laikiną darbą)

Taip, dirbau pastoviai apmokamą darbą (be atsitiktinių smulkių darbų, ne mažiau 6 mėn.)

Taip, atlikau profesinę praktiką

N/N 0,8

81,6

9,9

8,3

Respondentai galėjo pasirinkti kelis atsakymo variantus. Atsakymų suma viršija 100%

Jokios patirties darbo rinkoje neturintys dažniau nurodė dieninio skyriaus studentai. Pastoviai apmokamą darbą dirbę dažniau nurodė vakariniam skyriuje studijuojantys respondentai.

spinter tyrimai

11

Kur Jūs mokėtės/ studijavote iki studijų šioje aukštojoje mokykloje pradžios? (Proc.)

N=1003

Vidurinė mokykla

Gimnazija

Profesinė mokykla

Kita aukštoji mokykla

Kurį laiką dirbau/ niekur nesimokiau/ nestudijavau

Kita

68,5

21,5

3,3

4,7

0,9

1,1

Prieš aukštojo mokslo studijas mokėsi vidurinėje mokykloje dažniau įvardijo vaikai, kolegijų, dieninio skyriaus, Kauno bei kitų mažesnių miestų studentai. Gimnazijas dažniau baigė studijuojantieji universitetuose, Vilniaus respondentai.

spinter tyrimai

Gyvenimo sąlygos

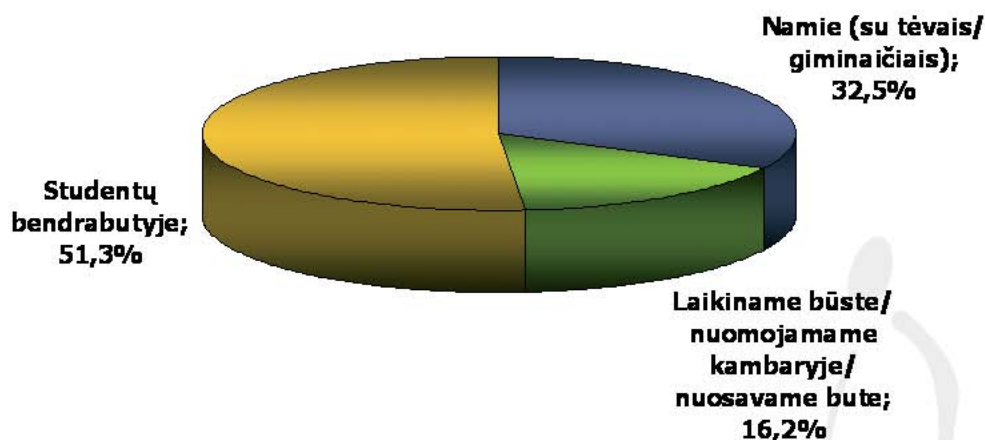

spinter tyrimai

Kur Jūs gyvenate studijų metu? (Proc.)

N=1003

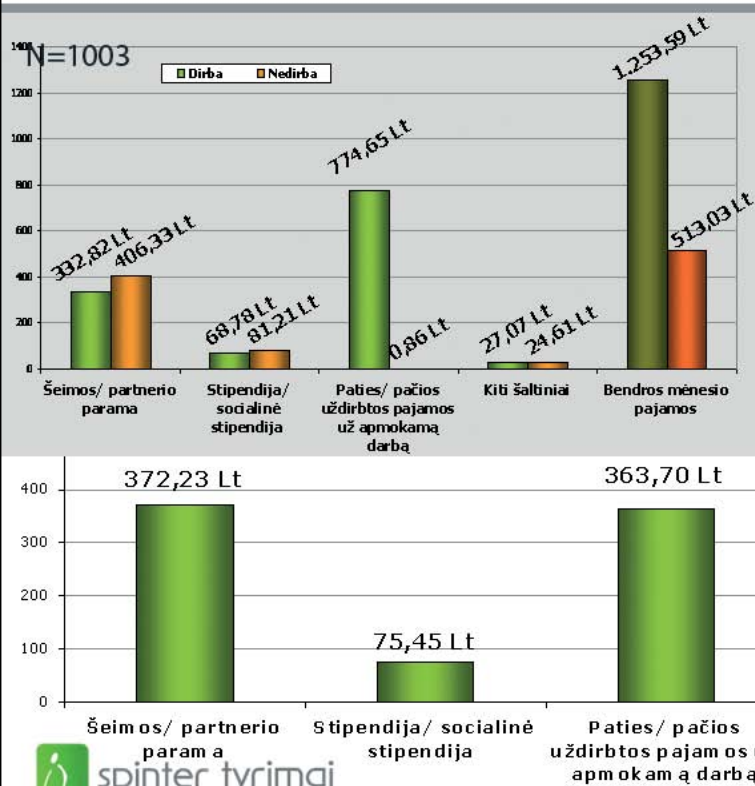
spinter tyrimai

Studentų bendrabutyje studijų metu gyvenančios dažniau teigė merginos, universitetų studentai. Namuose gyvenantys dažniau nurodė kolegijose studijuojantys tyrimo dalyviai.

13

Pasistenkite apskaičiuoti vidutines mėnesines pajamas, kuriomis disponuojate*, pagal kilmės šaltinius: (Vidurkia)

*Jūsų disponuojami pinigai reiškia pinigus, kuriuos išleidžiate per mėnesį, nepaisant to, kada jie buvo uždirbti.

Didesnėmis vidutinėmis mėnesio pajamomis disponuojantys dažniau įvardijo vaikinai, dirbantys respondentai, universitetų studentai, magistrantai, taip pat studijuojantieji vakariniame skyriuje.

Nedirbantieji dažniau nurodė daugiau pajamų gaunantys iš tokių šaltinių, kaip šeima ar aukštosios mokyklos mokama stipendija. Stipendija dažniau sudaro svarbesnę dalį merginų, kolegijų, mažesnių miestų (ne Vilniaus ir Kauno) studentų pajamų, uždarbis – dažniau vaikinų, universitetų, vakarinio skyriaus studentų pajamų. Šeima ir stipendija kaip pajamų šaltinis dažniau reikšmingas nedirbantiems, uždarbis – dirbantiems studentams.

spinter tyrimai

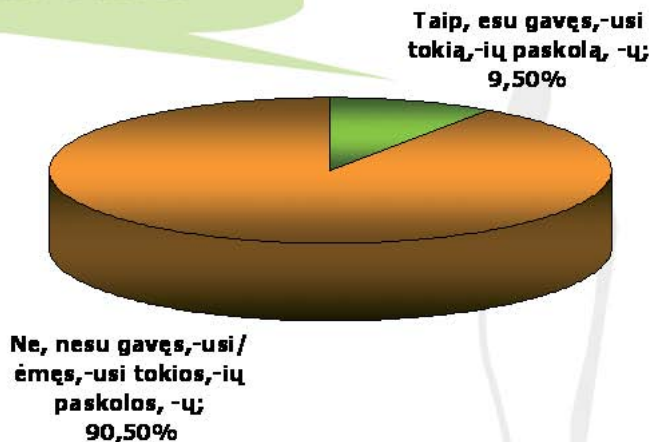
Jei esate gavę tokią finansinę paramą kaip paskola iš valstybės ar kitų viešųjų šaltinių (aukštosios mokyklos ir pan.), kokią sumą ir kokiam laikotarpiui Jūs gavote? (Proc.)

N=1003

Vidutinis paskolos laikotarpis- 12 metų

Vidutinė paskolos suma- 3412 Lt

Statistiškai reikšmingų skirtumų pagal respondentų socialines – demografines charakteristikas nėra.

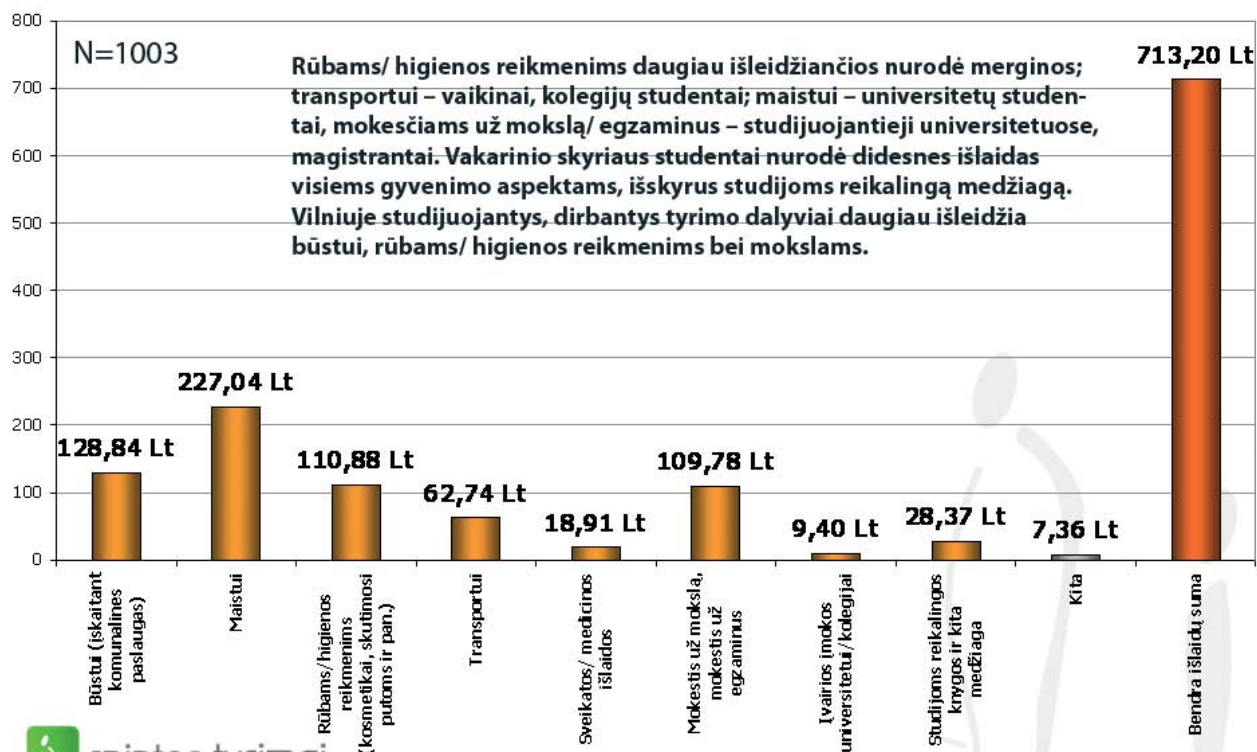

spinter tyrimai

Pasistenkite apskaičiuoti savo mėnesines išlaidas pagal žemiau nurodytas išlaidas (Vidurkiaiai)

N=1003

Rūbams/ higienos reikmenims daugiau išleidžiančios nurodė merginos; transportui – vaikinai, kolegijų studentai; maistui – universitetų studentai, mokesčiams už mokslą/ egzaminus – studijuojantieji universitetuose, magistrantai. Vakarinio skyriaus studentai nurodė didesnes išlaidas visiems gyvenimo aspektams, išskyrus studijoms reikalingą medžiagą. Vilniuje studijuojantys, dirbantys tyrimo dalyviai daugiau išleidžia būstui, rūbams/ higienos reikmenims bei mokslams.

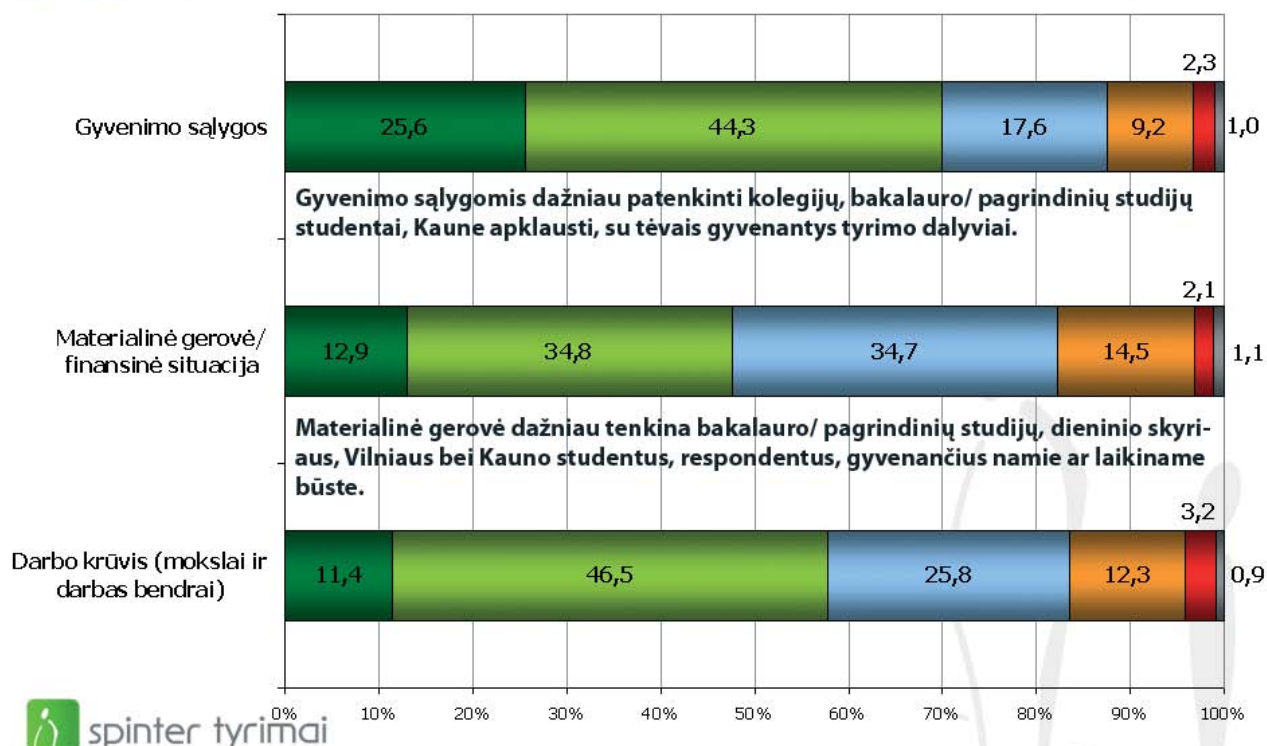

spinter tyrimai

Kaip apibūdintumėte žemiau nurodytus Jūsų gyvenimo sąlygų aspektus? (Proc.)

N=1003

■ Visiškai tenkina ■ Tenkina ■ Nei tenkina, nei netenkina ■ Netenkina ■ Visiškai netenkina ■ N/N

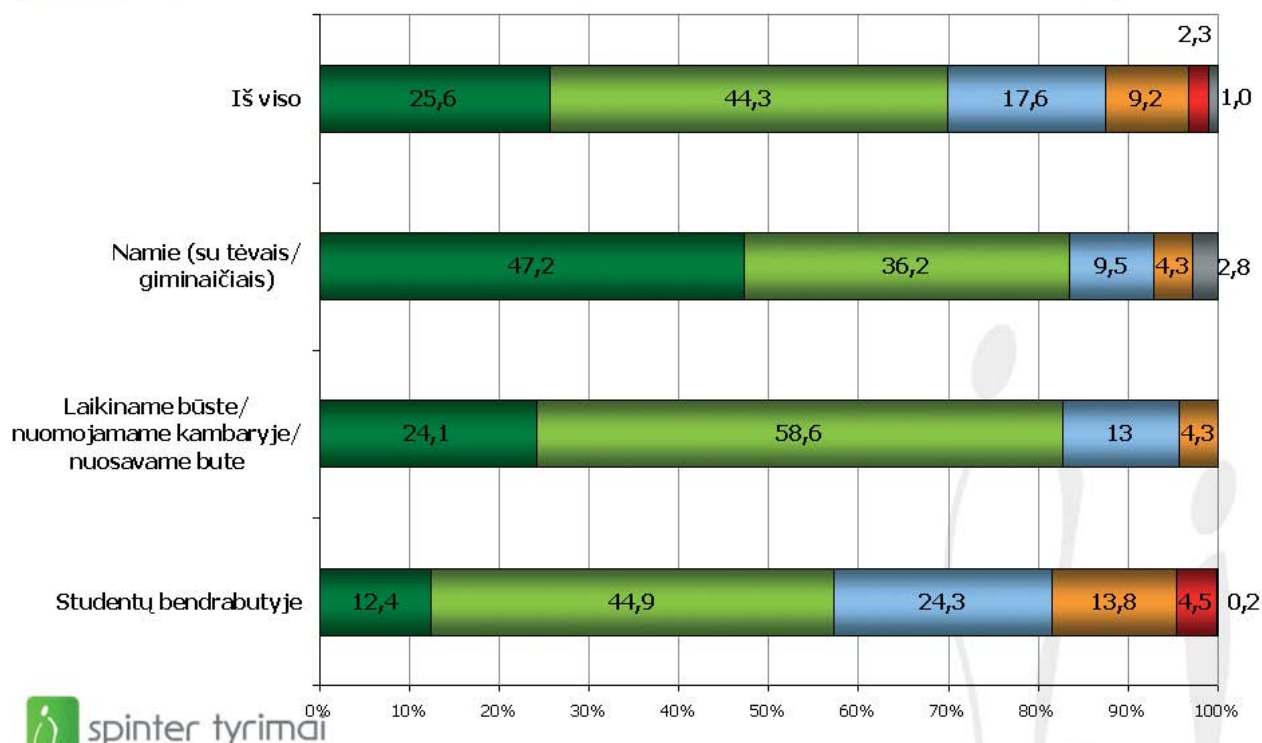
15

Kaip apibūdintumėte savo gyvenimo sąlygas? (Proc.)

Pasiskirstymas pagal gyvenimo vietą studijų metu

N=1003

■ Visiškai tenkina ■ Tenkina ■ Nei tenkina, nei netenkina ■ Netenkina ■ Visiškai netenkina ■ N/N

Kiek valandų per savaitę (per paskutinę savaitę) praleidote mokymosi kursuose, individualiai studijuodami ir apmokamame darbe? (Vidurkiai valandomis)

N=1003

Veikla	Savaitės dienos/ skirtos valandos							
	Pirmadienis	Antradienis	Trečiadienis	Ketvirtadienis	Penktadienis	Šeštadienis	Sekmadienis	Iš viso (val. skaičius)
 Mokymasis/ studijos (paskaitos, seminarai, testai, laboratoriniai darbai)	3,92	3,91	3,77	3,69	2,77	0,18	0,10	18,34
Savarankiškas mokymasis (pasirengimas, skaitymas, namų darbai)	1,88	1,91	1,85	1,79	1,33	0,87	1,24	10,89
Apmokamas darbas	2,26	2,30	2,32	2,25	2,18	0,43	0,22	11,95

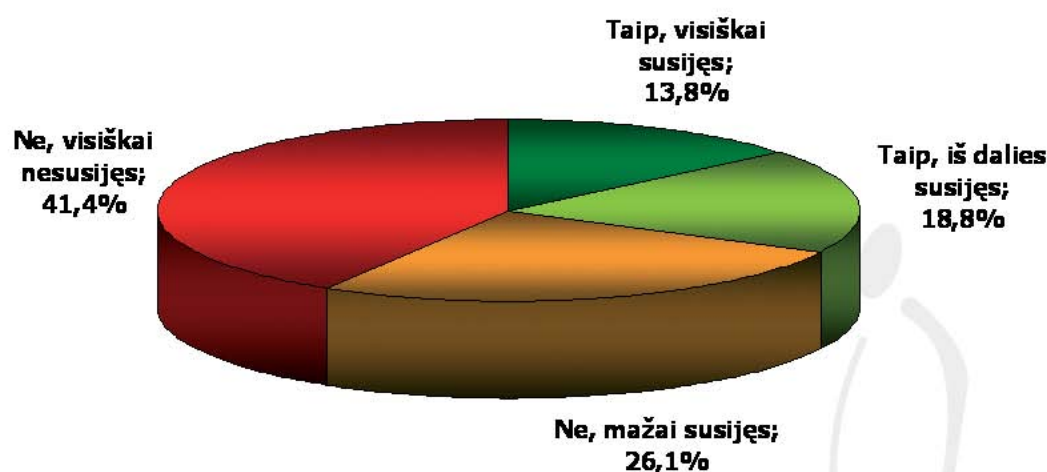
Savarankiškam pasirengimui daugiau laiko skiria universitetų studentai, nedirbantys apklausos dalyviai. Mokymuisi/ studijoms – kolegijose studijuojantys, nedirbantys tyrimo dalyviai. Apmokamam darbui dėmesio daugiau priversti skirti magistrantai, vakarinio skyriaus, Kaune apklausti studentai.

 spinter tyrimai

16

Jeigu turite darbą, kaip glaudžiai jis yra susijęs su Jūsų studijomis? (Proc.)

N=1003

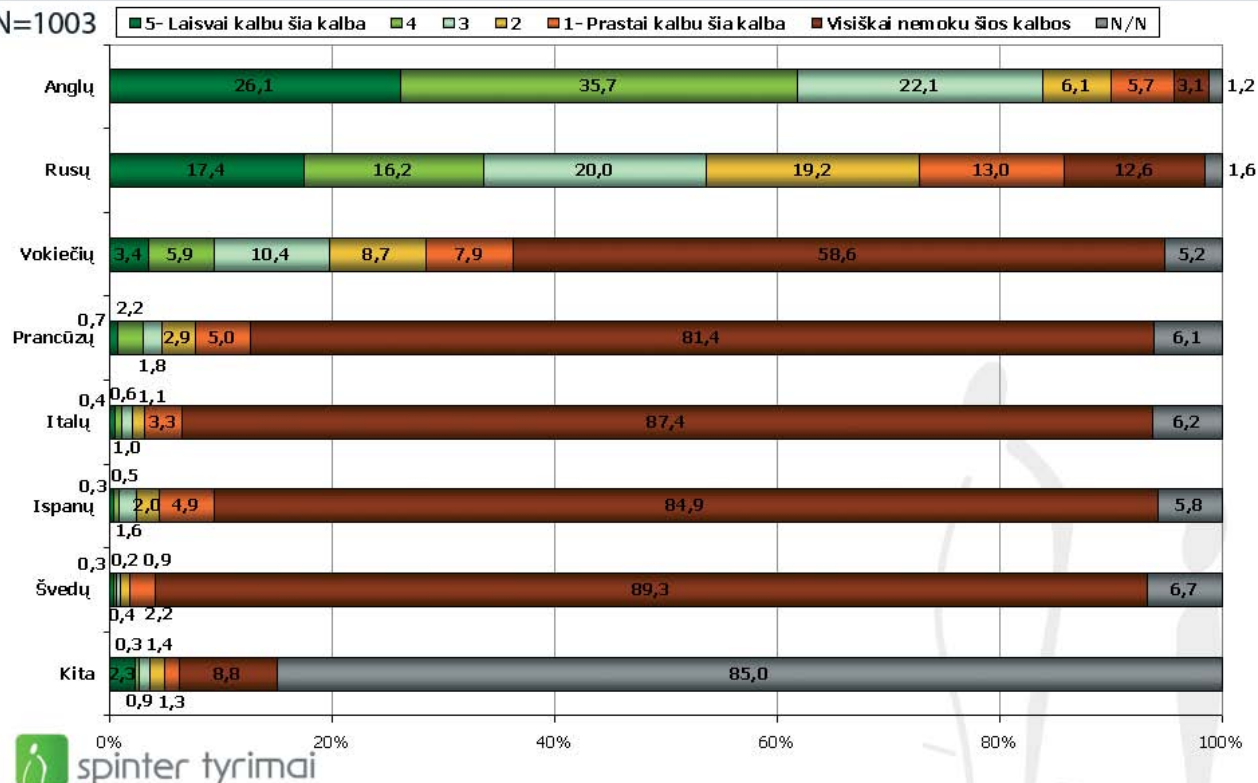
Su studijomis nesusijusį darbą dirbantys dažniau nurodė vaikinai, bakalauro/ pagrindinių studijų, dieninio skyriaus studentai.

 spinter tyrimai

Tarptautinis mobilumas

Kiek kalbų, neskaitant Jūsų gimtosios kalbos, Jūs mokate? Įvertinkite savo mokamų kalbų žinių lygį. (Proc.)

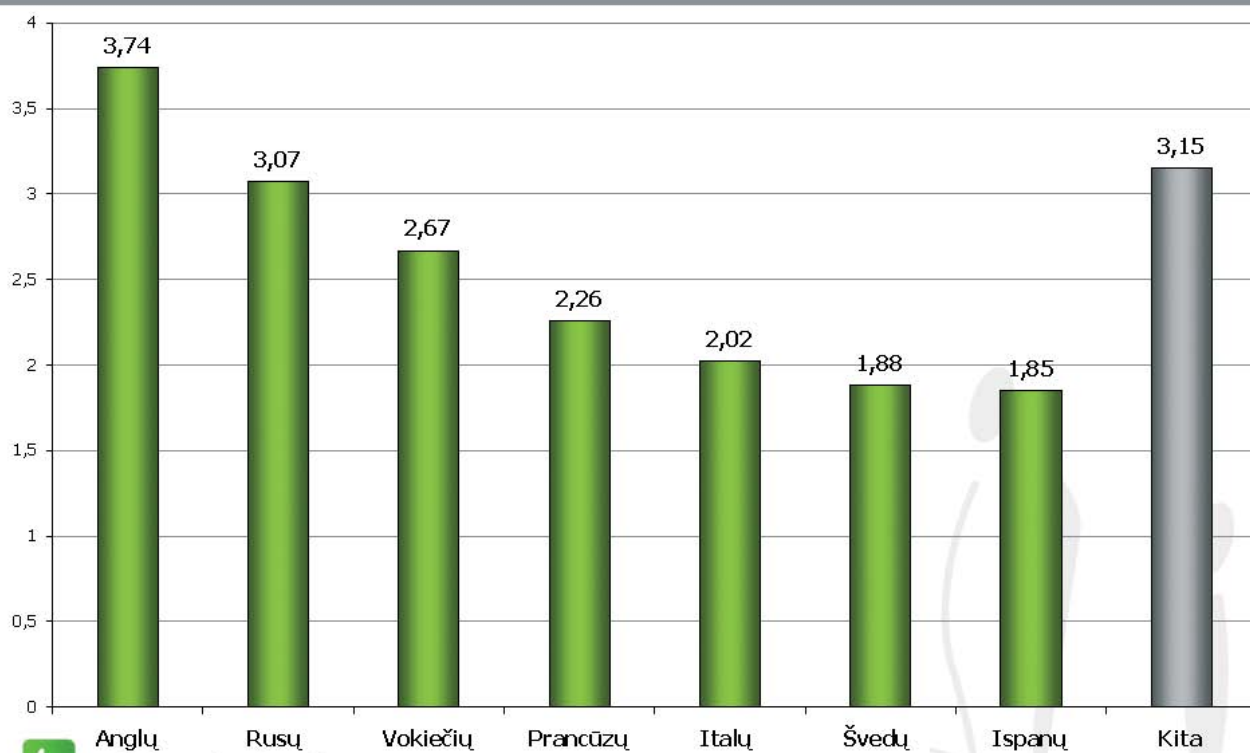
N=1003

spinter tyrimai

18

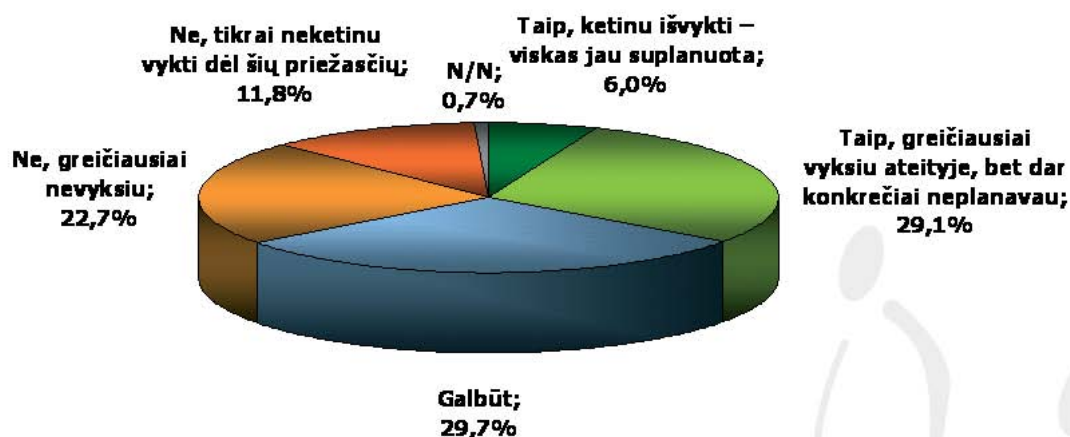
Kiek kalbų, neskaitant Jūsų gimtosios kalbos, Jūs mokate? Įvertinkite savo mokamų kalbų žinių lygį. (Vidurkiaai)

spinter tyrimai

Ar planuojate su studijomis susijusią veiklą užsienyje ateityje? Ar ketinate išvykti dėl mokymosi/ kalbos kursų, praktikos/stažuotės ar kitų panašių priežasčių? (Proc.)

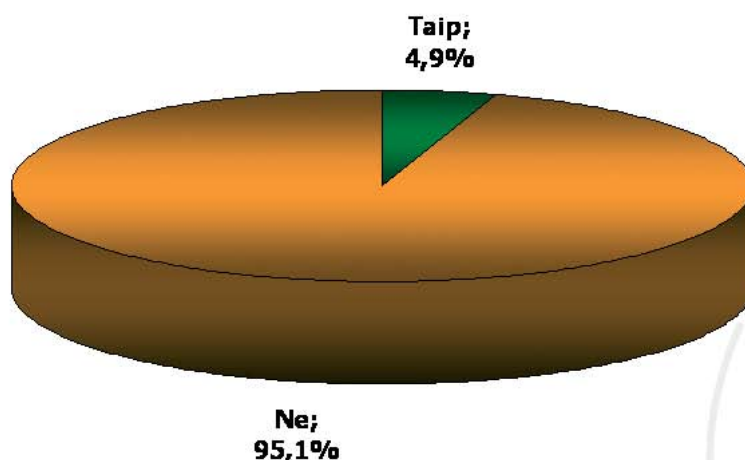
N=1003

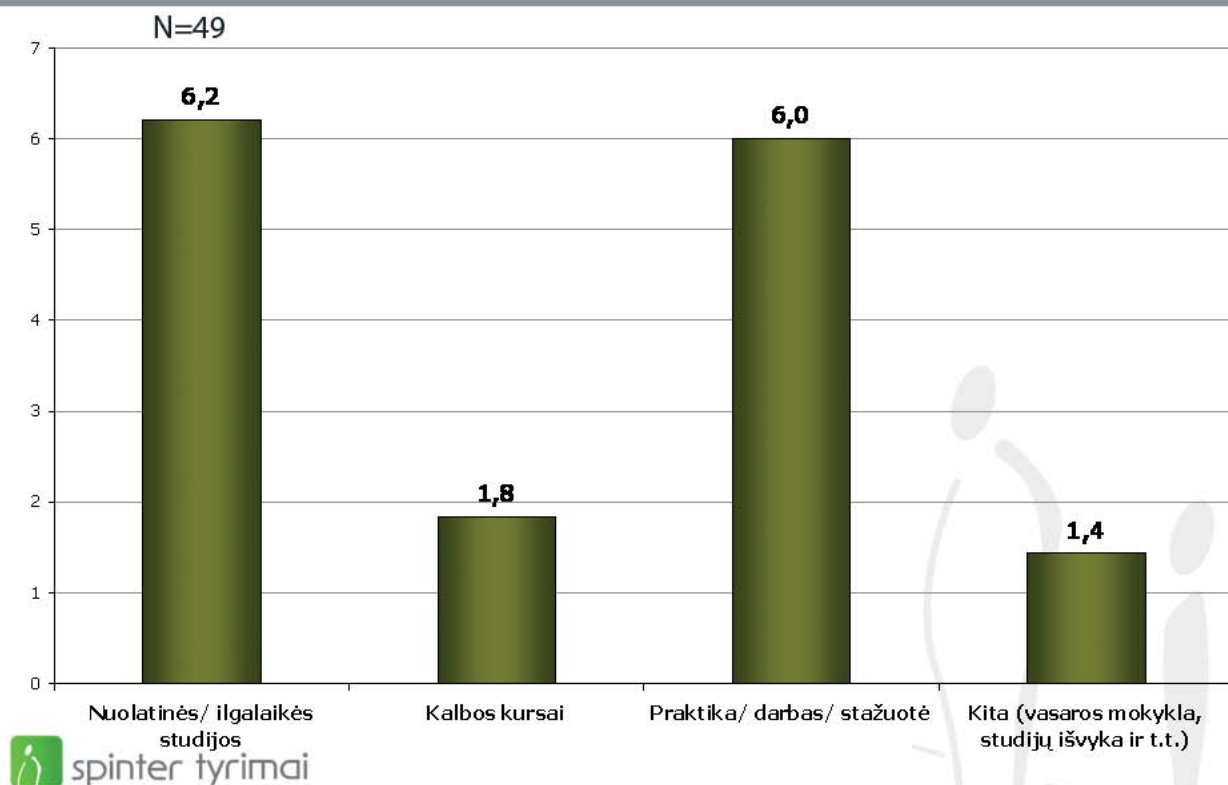
Galimybę išvykti studijuoti į užsienį dažniau apsvarstytų universitetų, dieninio skyriaus, Vilniaus studentai. Tokių planų neturintys dažniau nurodė studijuojantieji vakariniame skyriuje.

Ar buvote išvykęs į užsienį dėl studijų/panašių priežasčių (kalbos kursų, praktikos/ stažuotės ir t.t.)/ buvote įtrauktas į aukštosios mokyklos studentų sąrašą užsienyje? (Proc.)

N=1003

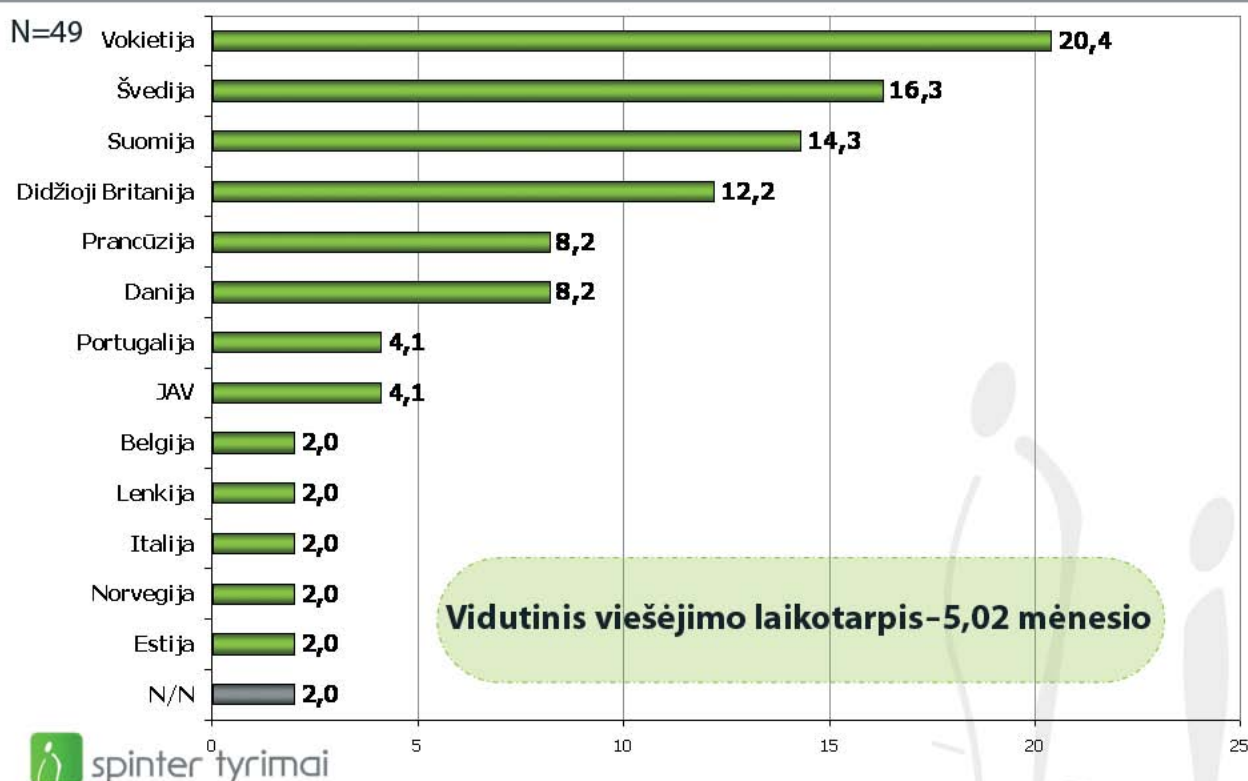

Kokiose su studijomis susijusiose veiklose Jūs dalyvavote ir kiek mėnesių tai truko? (Vidurkiai mėnesiais)

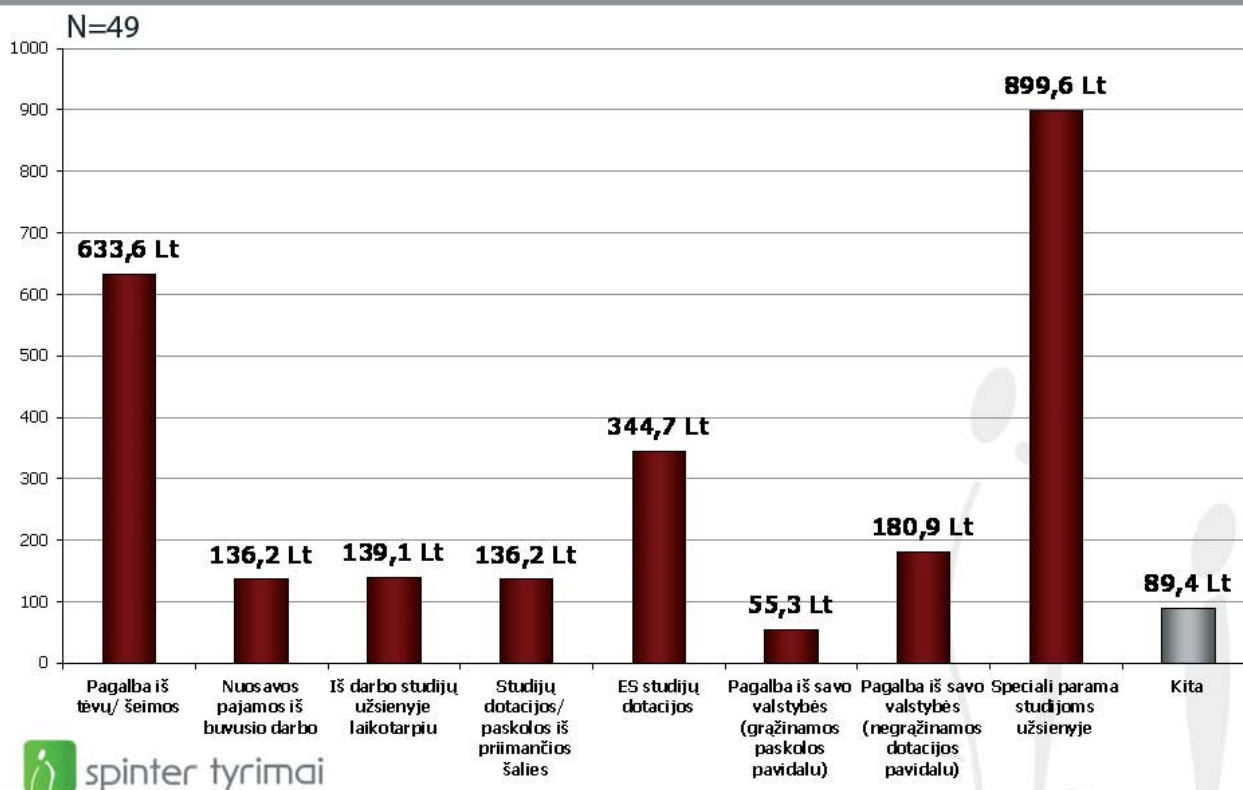

20

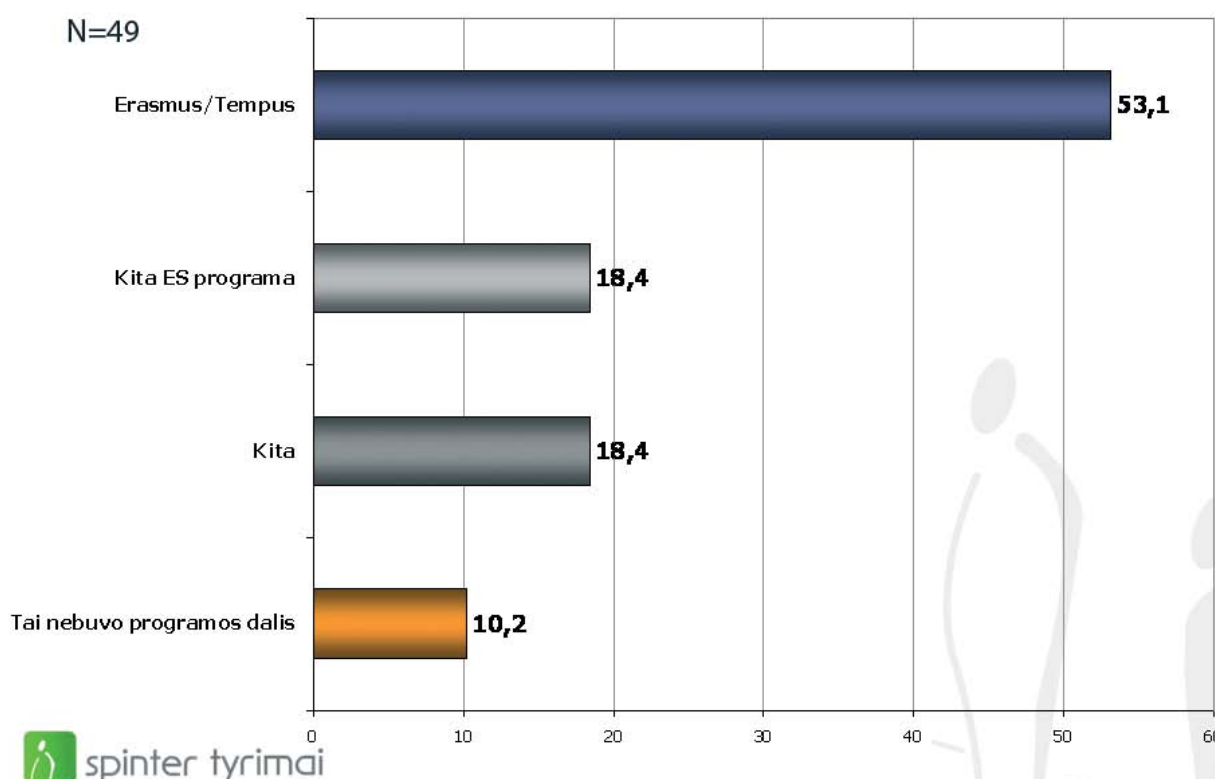
Įvardinkite šalį, kurioje ilgiausiai viešėjote su studijomis susijusios veiklos laikotarpiu ir kiek mėnesių: (Proc.)

Kaip buvo finansuojama Jūsų veikla užsienyje, susijusi su studijomis? (Vidurkliai)

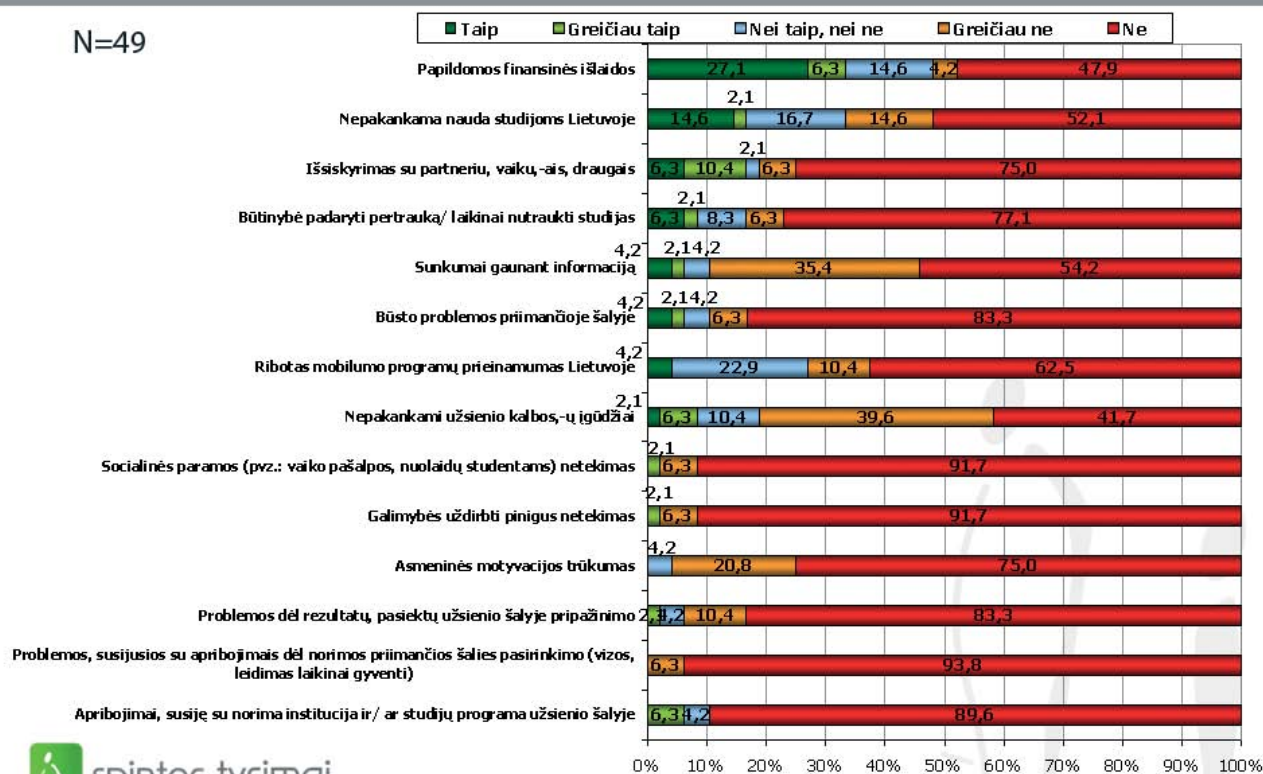

Ar Jūsų minėta veikla užsienyje, susijusi su studijomis, buvo kurios nors žemiau nurodytos programos dalis? (Proc.)

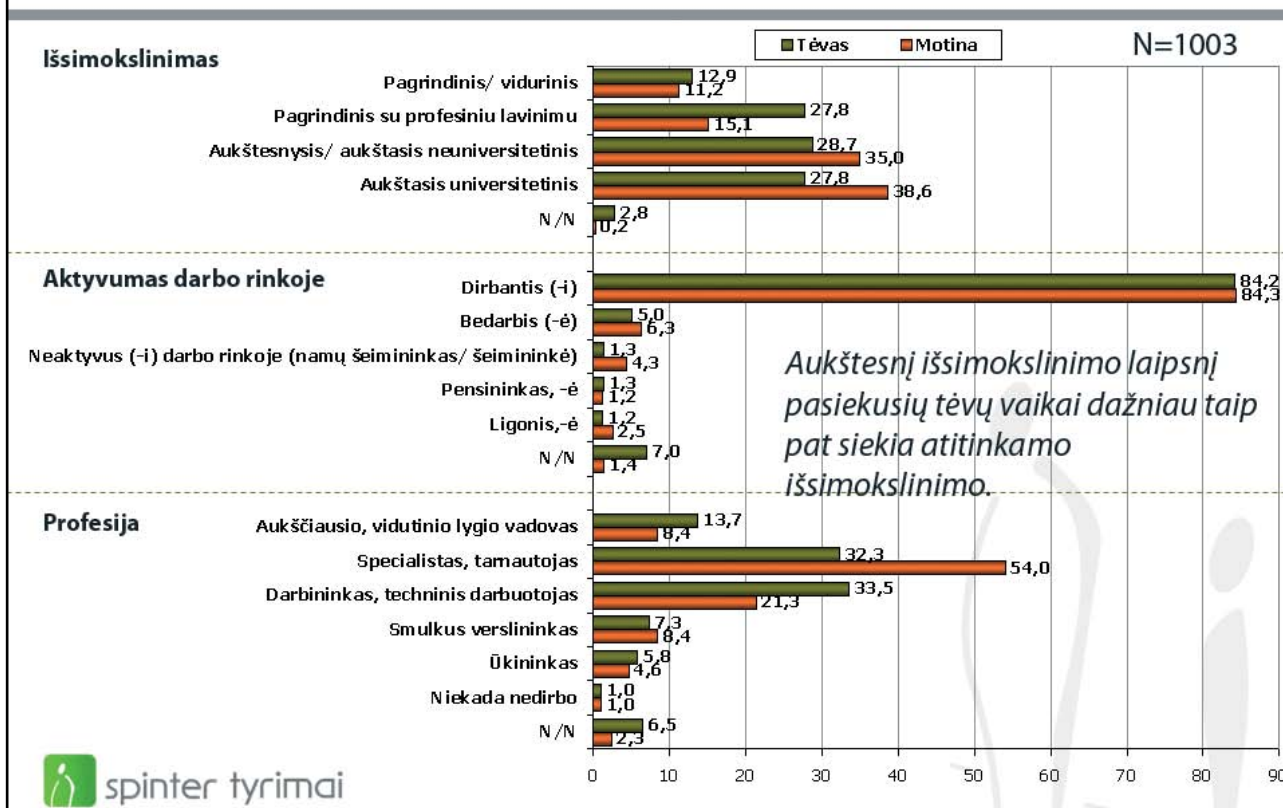
Ar Jūsų planus, susijusius su studijomis užsienyje, įtakojo žemiau nurodytos aplinkybės? (Proc.)

N=49

Šeima

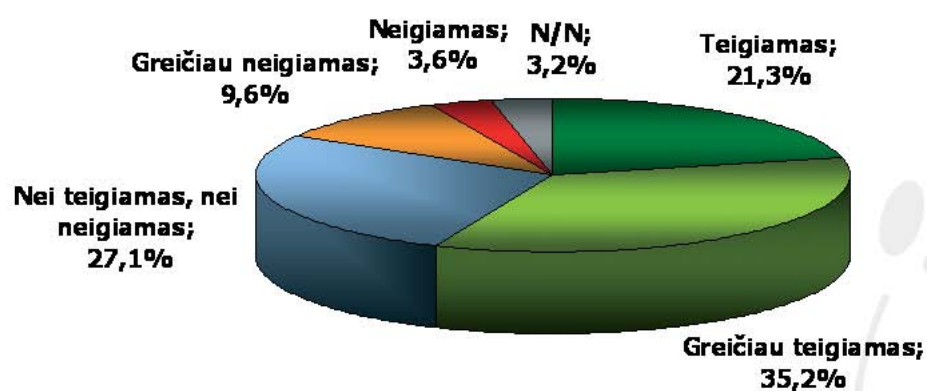
Duomenys apie tėvus (Proc.)

Studentų šeimos

Kaip manote, koks šiuo metu jaunos šeimos įvaizdis? (Proc.)

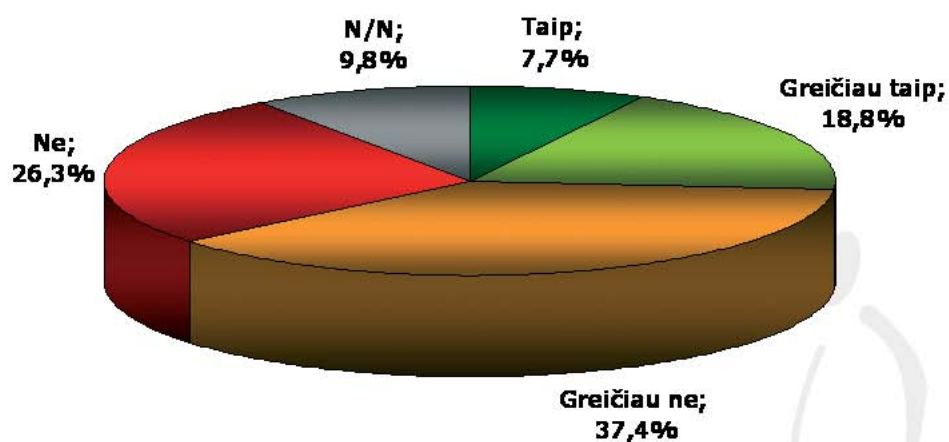
N=1003

Dabartinį jaunos šeimos įvaizdį geriau vertina bakalauro/
pagrindinių studijų, Kauno aukštųjų mokyklų, su tėvais bei nuo-
mojamame būste gyvenantys studentai.

Kaip manote, ar studentų šeimoms studentų bendrabučiuose skiriamas gyvenamasis plotas užtikrina jų socialinę gerovę? (Proc.)

N=1003

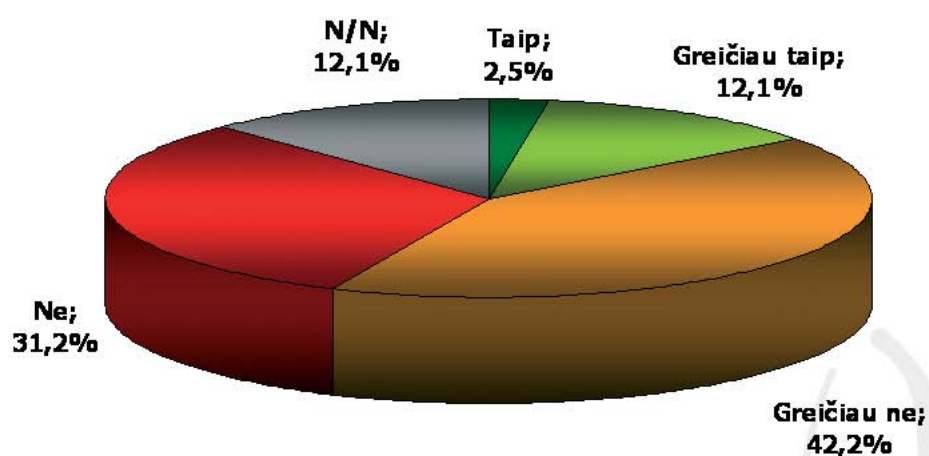
Neigiamas nuostatas apie studentų bendrabučiuose skiriamą gyvenamą plotą ir galimybę užtikrinti studentų šeimų socialinę gerovę dažniau išsakė Kaune bei mažesniuose miestuose apklausti tyrimo dalyviai, laikiname būste ar bendrabutyje gyvenantys respondentai.

 spinter tyrimai

25

Kaip manote, ar vaikų susilaukusių studentų šeimų nariams bendrabučiuose yra užtikrinamos tinkamos buities sąlygos tęsti studijas? (Proc.)

N=1003

Neigiamai apie vaikų turinčioms studentų šeimoms bendrabučiuose užtikrinamas sąlygas tęsti studijas dažniau atsiliepė universitetų studentai, respondantai, studijuojantieji Kaune bei mažesniuose miestuose, gyvenantieji laikiname būste ar bendrabutyje.

 spinter tyrimai

Išvados ir rekomendacijos

Išvados ir rekomendacijos

* Aukštųjų mokyklų studentus mažiau tenkina tokie jų gyvenimo aspektai kaip dabartinis mokslų/ darbo krūvis bei ypač materialinė gerovė, kuri vertinama prasčiausiai. Pagrindines biudžeto dalis panašiomis dalimis sudaro šeimos finansinė parama ar iš darbinių santykių gaunami pinigai. Stipendija kiek ženkliau papildo tik nedirbančiųjų finansus. Darbo rinkoje dalyvaujantys, ypač bakalauro/ pagrindinių studijų, studentai dažniau renkasi su pasirinkta specialybe mažai susijusias sritis – tikėtina, jog tai lemia noras pakelti savo materialinę gerovę.

* Studijų užsienyje patirtis tarp aukštųjų mokyklų studentų kol kas nėra įprastas reiškinys, tačiau tokių ketinimų turi ar tokios galimybės neatmestų didesnė dalis tyrimo dalyvių, todėl studentų atstovybių bei LSAS veikla kryptingai platinant informaciją ir suteikiant ją suinteresuotiems studentams būtų tikslinga.

* Jaunos šeimos įvaizdis, studentų nuomone, yra greičiau teigiamas, tačiau šeimas turintiems studentams bendrabučiuose užtikrinama socialinė gerovė bei buitines sąlygas sėkmingai tęsti studijas vertinama kaip nepakankama. Rekomenduotina bent minimaliai gerinti studentų šeimų gyvenimo sąlygas bendrabučiuose.

PASIŪLYMAI

Lietuvos studentų socialinės ir ekonominės padėties tyrimas

Pasiūlymai studentų socialinės ir ekonominės padėties gerinimui

Doc. dr. Romas Lazutka
Socialinių tyrimų institutas

Socialinis mobilumas

- Aukštesnį išsimokslinimo laipsnį pasiekusių tėvų vaikai taip pat dažniau siekia atitinkamo išsimokslinimo.
- Didžioji dalis aukštųjų mokyklų studentų dažniau nurodė į jas įstoję po mokslų vidurinėje mokykloje (69 proc.), kiek mažiau – baigusiujų gimnaziją (22 proc.).
- Dauguma apklaustų studentų neturi jokios patirties darbo rinkoje (82 proc.), likusiems teko dirbti nuolatos apmokamą darbą (10 proc.) arba atlikti profesinę praktiką (8 proc.).

Pasiūlymai dėl socialinio mobilumo

- Socialinis mobilumas (SM) – vienodos sąlygos studijuoti nepriklausomai nuo tėvų šeimos socialinio statuso – laikomas siektinu dalyku dėl teisingumo ir talentų puoselėjimo.
- SM-ą varžo skirtingos pasirengimo valstybiniams egzaminams galimybės skirtingo statuso šeimų vaikams, todėl reikalingos papildomos stojimo galimybės.
- Tai gali būti valstybės nustatyta priėmimo į visas studijų programas kvota jaunuoliams, baigusiems vidurines mokyklas prieš du ir daugiau metų (pavyzdžiui, 20 proc. vėliau, atsižvelgiant į konkursų tarp bendro stojančiųjų srauto ir „kvotininkų“ dydį, kvotos dalį kas dvejus-trejus metus galima koreguoti).

Priėmimo kvotos privalumai

- Sumažina konkurencines sąlygas jaunuoliams, turintiems mažesnes galimybes pasirengti studijoms vidurinėje mokykloje.
- Lengvai administruojama (kiti kriterijai, kuriais galima būtų tiesiogiai identifikuoti stojančiųjų socialinę klasę, būtų sunkiai administruojami ir stigmatizuojantys).
- Suteikia galimybę užsidirbti studijų pradžiai bei įsitvirtinti darbo rinkoje (studijuojant galima likti dirbti dalį darbo laiko).
- Suteikia galimybę lengviau suderinti studijų ir šeimos pareigas (paauginti vaiką iki darželinio amžiaus).
- Sustiprina motyvaciją pasirinkti studijų programą (įgyjama gyvenimiškos patirties).

Kitų šalių patirtis kaip argumentai už paskatinimą taikyti kvotas ir tuo sudaryti sąlygas stoti į universitetus vėliau

- Palyginimui: Jungtinėje Karalystėje gana paplitusi tendencija, kad moterys pradeda

studijuoti jų vaikams pradėjus lankyti vaikų darželį (studentų vidutinis amžius Jungtinėje Karalystėje – 28 metai).

- Suomijoje priėmimui į universitetus taikomas „laukimo“ periodas.
- Airijoje ir Jungtinėje Karalystėje taikomi netradiciniai (palengvinti) keliai į universitetus „vėluojantiems“ jaunuoliams.
- Ispanijoje į universitetus nemažai priimama po profesinio mokymo.

Kitų šalių patirtis kaip argumentai už studijų pavėlinimą (šaltinis: EUROSTUDENT 2005 – National Profile)

Vyresnis studentų amžius Austrijoje, Suomijoje, Vokietijoje, Nyderlanduose ir Airijoje (24-25 metai) gali būti paaiškintas tuo, kad pirmasis mokslinis laipsnis suteikiamas po ilgos ar labai ilgos trukmės studijų. Pačios studijos taip pat pradedamos vėliau, būtent praėjus tam tikram laiko tarpui po vidurinės mokyklos baigimo ir įstojimo į aukštąją mokyklą. Be to, Suomijoje priėmimo apribojimai taip pat lemia tai, kad studijos dažniausiai pradedamos tik praėjus laukimo periodui. Kita priežastis yra ta, kad didelė dalis Airijos ir Nyderlandų studentų įstoja į aukštąją mokyklą būdami vyresnio amžiaus ir pasinaudodami papildomomis įstojimo sąlygomis.

Didžiausia dalis studentų, kurie įstoja į aukštąją mokyklą pasinaudodami papildomomis sąlygomis, yra Airijoje (18 %). Kas antras studentas šioje grupėje patenka į kolegiją, vadovaujantis brandaus amžiaus kriterijumi (virš 23 metų). Kitose šalyse papildomos stojimo sąlygos taikomos mažiau (tokiu būdu įstoja nuo 3 iki 9 % studentų). Atviras universitetas ir ankstesnio mokymosi pripažinimas (APEL) yra pagrindiniai netradiciniai keliai Jungtinėje Karalystėje. Ispanijoje profesinis ugdymas yra dažniausiai pasitaikantis įstojimo į aukštąją mokyklą būdas.

Studentų darbo patirtis ES (šaltinis: EUROSTUDENT 2005 – National Profile)

Baigę profesinį mokymąsi ir/arba turintys darbo patirties studentai sudaro mažumą (išskyrus Vokietiją). Latvijoje ir Suomijoje jie sudaro iki daugiau nei 40 % studentų. Prancūzijoje ir Airijoje maždaug trečdalis studentų pradeda studijas jau turėdami darbo stažą ir/arba baigę profesines studijas. Tuo tarpu Italijoje, Portugalijoje ir Austrijoje tokią patirtį turinčių studentų dalis sudaro mažiau nei trečdalį visų studentų.

Priešingai, Vokietijoje dauguma (64 %) studentų darbo stažą įgyja viena ar kita forma prieš pradėdami studijas. Svarbiausia šio reiškinio priežastis yra Vokietijos studentams būdinga tendencija taikyti dvigubą strategiją dėl kvalifikacijos – profesinį ugdymą ir studijas – taip pakeliant savo įdarbinimo galimybes greitai besikeičiančioje darbo rinkoje.

Priėmimo kvotos kritika

- Atrodo neteisinga savo jėgomis gerai pasirengusių abiturientų atžvilgiu.
- Esant per žemam stojimo barjerui, gali būti priimta nemažai nepajėgiančių studijuoti (svarbu laiku koreguoti kvotos dydį – gali tekti diferencijuoti kvotas skirtingoms studijų programoms).

Studentų būstas

- Pusė (52 proc.) apklaustų aukštųjų mokyklų studentų studijų metu gyvena bendrabutyje,
- trečdalis (33 proc.) – su tėvais,
- dar 16 proc. – nuomojamame būste.

Pasiūlymai dėl būsto (bendrabučių)

- Studentų skaičiui mažėjant, aprūpinimo bendrabučiais santykis dar didės.
- Studentų skaičiaus mažėjimas nėra argumentas mažinti bendrabučių skaičių, nes gerinant gyvenimo sąlygas, turi būti mažinamas studentų skaičius kambaryje (tik pietų Europos šalyse studentai linkę daugiau gyventi su savo tėvais).
- Lietuvos aukštųjų mokyklų bendrabučių tinklas – svarbus privalumas, todėl jį būtina išlaikyti neprivatizuojant ir/ar nekeičiant paskirties. Tai svarbu dėl bendros studentų gerovės. Net iki 40 proc. studentų išlaidų vakarų šalyse susiję su būstu. Bendrabučiai duoda galimybę atpiginti studento pragyvenimą.
- Bendrabučių tinklą sparčiau renovuoti valstybės ir ES struktūrinių fondų lėšomis (nepalankiai gyvenimo sąlygas apibūdina beveik kas penktas bendrabučio gyventojas ir tik 4 proc. kitų studentų).

Pasiūlymai dėl būsto (bendrabučių) šeimoms

- Renovuojant bendrabučius, dalį jų pritaikyti studentų šeimoms (tik ketvirtadalis studentų mano, kad studentų šeimoms skiriamas plotas bendrabučiuose užtikrina jų socialinę gerovę; „ne“ ir „greičiau ne“ teigia apie 2/3 studentų; kad vaikus auginančioms studentų šeimoms bendrabučiuose yra „užtikrinamos“ ir „greičiau užtikrinamos“ tinkamos buities sąlygos tęsti studijas, vertina tik kas šeštas studentas, o kad „ne“ ir „greičiau ne“ – trys iš keturių studentų).
- Norint studentų šeimas aprūpinti būstu, juos reikia remti ir per bendrą socialinės apsaugos sistemą, kurios dar nėra. Ją reikėtų sukurti pradedant nuo studentų šeimų (tai yra, įvesti būsto nuomos išlaidų kompensaciją, kuri leistų studentų šeimai pasirinkti kad ir kuklų, bet gyvenimo sąlygas tenkinantį būstą būsto nuomos rinkoje).

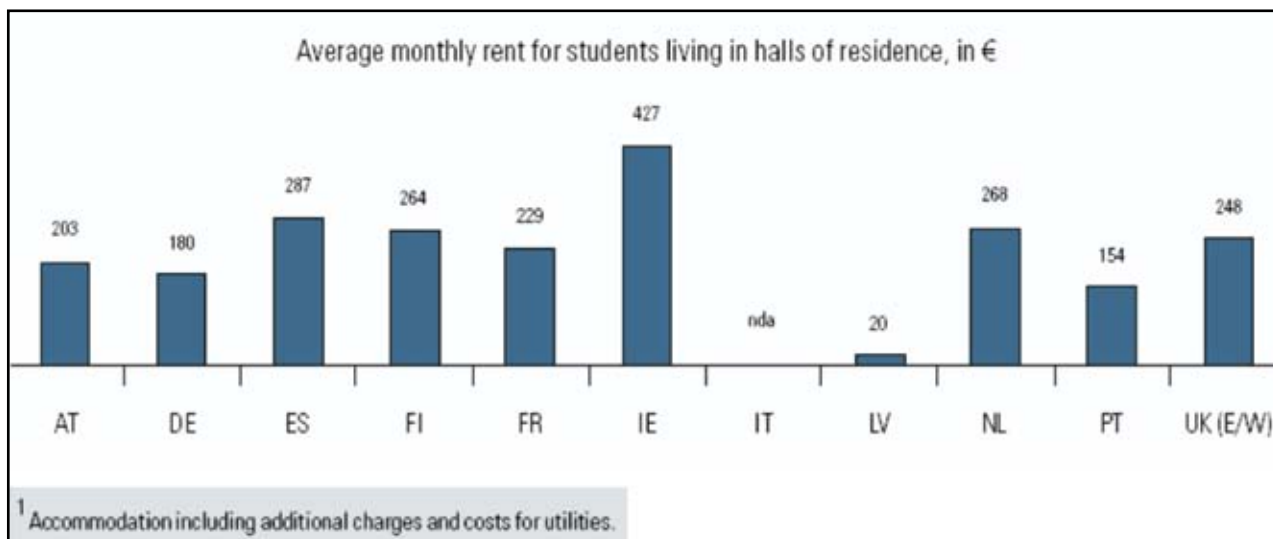
Studentų gyvenamoji vieta ES (šaltinis: EUROSTUDENT 2005 – National Profile)

Studentai, gyvenantys su tėvais, aiškiai prisideda prie studento profilio Italijoje, Ispanijoje ir Portugalijoje, kur nuo pusės iki trečdaliao studentų lieka gyventi su tėvais. Gyventi su tėvais taip pat populiariu (tačiau mažesniu mastu) ir tarp prancūzų, latvių, airių ir olandų studentų (tarp 42 ir 35 %). Kita vertus, Suomijoje, kur studentai renkasi gyventi savo pačių namų ūkyje (64 %), su savo tėvais gyvena labai maža studentų dalis (5 %).

Nyderlanduose ir Suomijoje beveik trečdalis studentų gyvena studentų bendrabučiuose. Jungtinėje Karalystėje ir Latvijoje bendrabučiuose gyvena ketvirtadalis studentų (nuo 23 iki 29 %). Airijoje, Italijoje, Portugalijoje ir Ispanijoje bendrabučiuose gyvena tik labai maža studentų dalis (mažiau nei 10 %). Prancūzija, Vokietija ir Austrija, kur beveik kas dešimtas studentas gyvena

universitetų bendrabučiuose, užima vidurinę poziciją. Visų šalių vidurkis rodo, kad bendrabučiuose apgyvendinama sąlyginai maža studentų dalis.

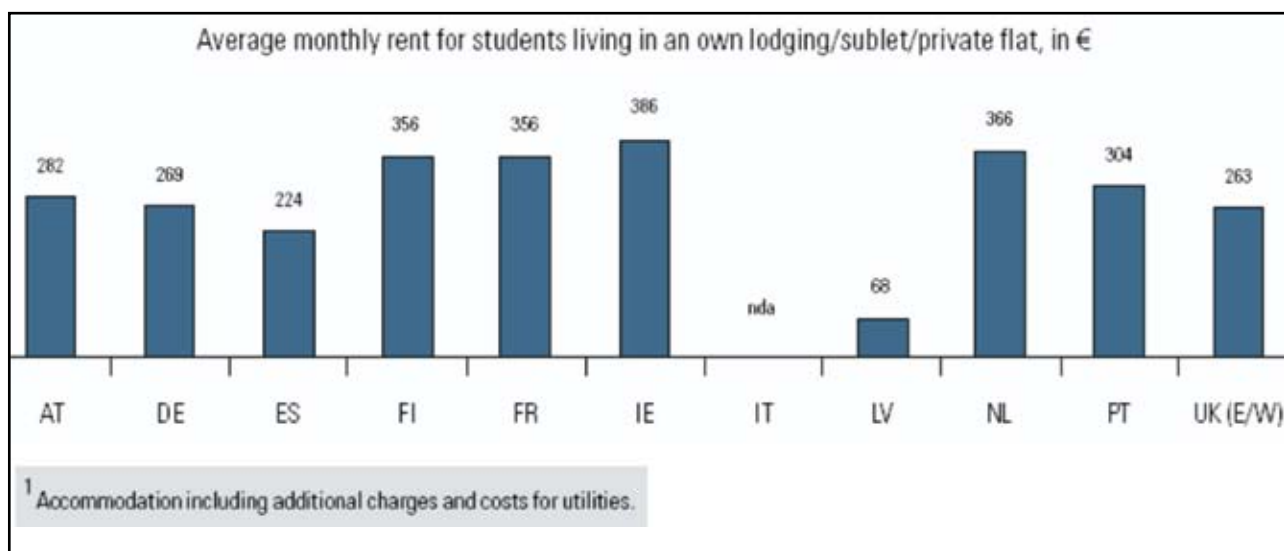
Vis dėlto, nors Latvijos studentų pajamos ir mažesnės, jų santykis su mokesčių našta nuomai padengti yra beveik toks pat kaip Vakarų Europos studentų (vienas trečdalis pajamų skiriamas nuomos mokesčiams).

Šaltinis: EUROSTUDENT 2005 – National Profile.

Vidutinis mėnesinis nuomos mokestis studentams, gyvenantiems bendrabučiuose (eurais).

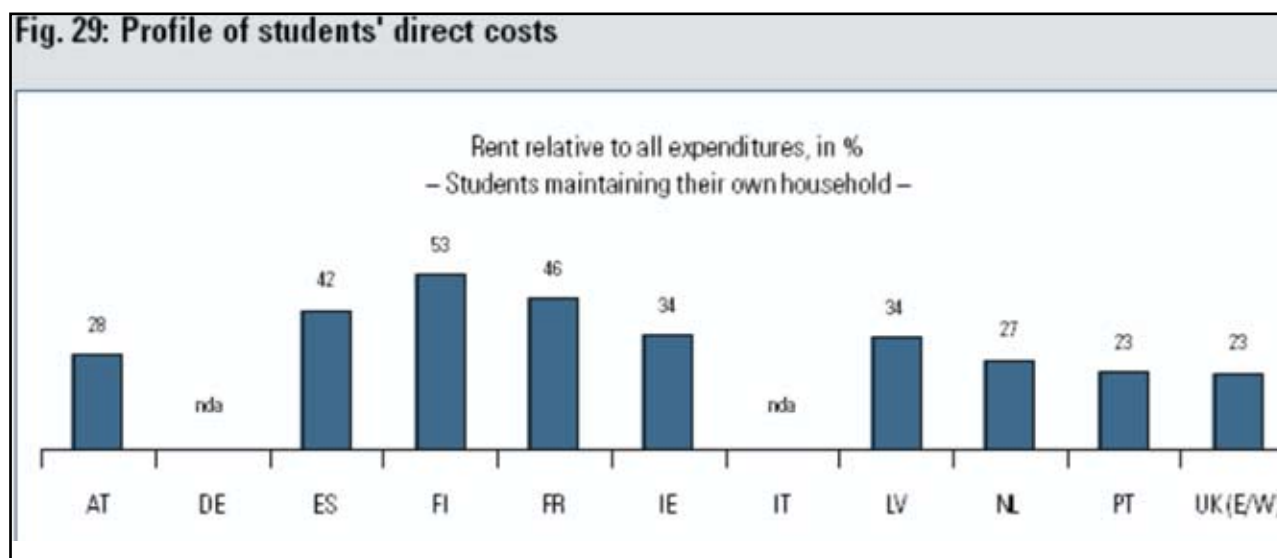
Apgyvendinimas, įskaičiuojant papildomus mokesčius ir mokesčius už komunalines paslaugas.

Šaltinis: EUROSTUDENT 2005 – National Profile.

Vidutinis mėnesinis nuomos mokestis studentams, gyvenantiems nuomojamuose būstuose/ privačiuose butuose.

Apgyvendinimas, įskaičiuojant papildomus mokesčius ir mokesčius už komunalines paslaugas.

Šaltinis: EUROSTUDENT 2005 – National Profile.

Tiesioginių studentų išlaidų profilis.

Nuomos santykis su kitomis išlaidomis (procentais).

Studentai, išlaikantys savo namų ūkį.

Studentų pajamos

- Pagrindines studentų disponuojamas pajamas (vidutiniškai apie 860 Lt.) panašiomis dalimis sudaro šeimos parama (~372 Lt.) bei pačių uždirbtos pajamos už apmokamą darbą (~364 Lt.).
- Nedarbingųjų biudžetą dažniau sudaro šeimos parama ar aukštosios mokyklos mokama stipendija.
- Vertinant pateiktus studentų gyvenimo aspektus, materialinė gerovė visiškai tenkina tik 13 proc. studentų.

Studentų finansinis rėmimas

- Reikia plėsti finansinę paramą studentams (paskolą iš valstybės yra gavę tik apie 10 proc. apklaustų aukštųjų mokyklų studentų (bakaluro – 8,3 %, magistro – 17,7 %).
- Paskolas reikia didinti iki realių pragyvenimo išlaidų (apie 700-800 Lt. mėn.; dabar vidutinė paskolos suma 3412 Lt. 11-12 metų).

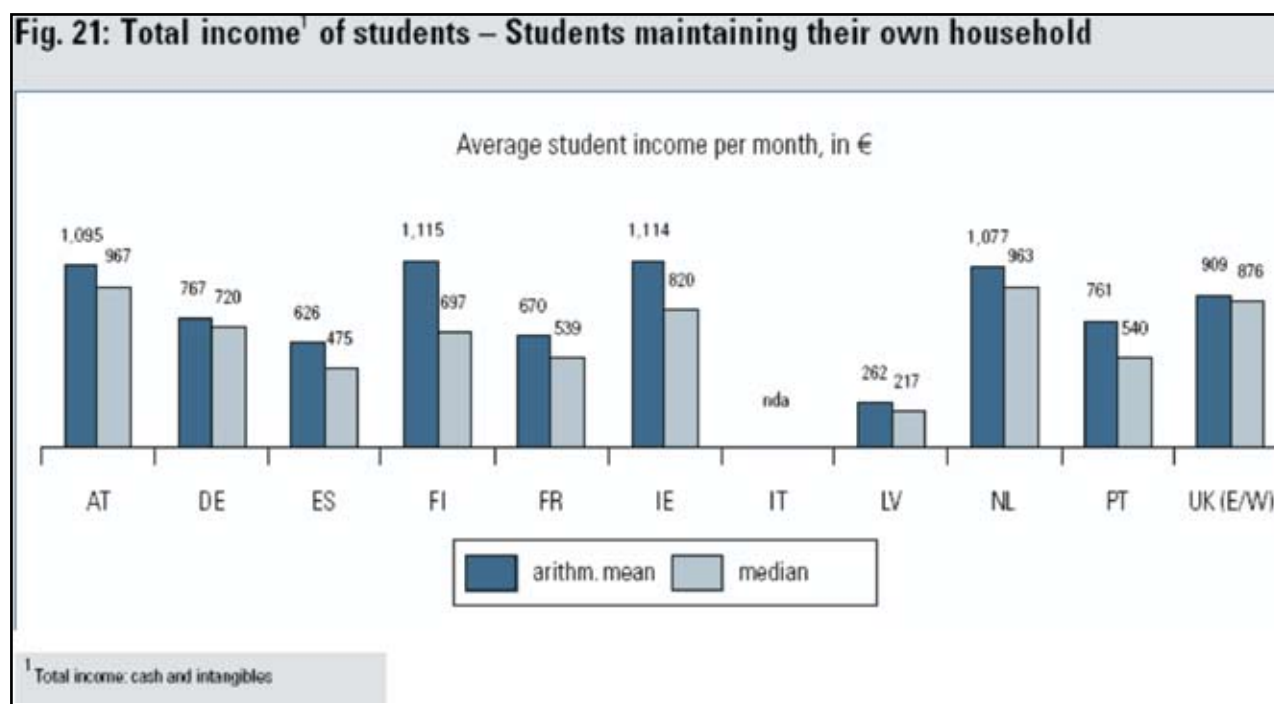
Paramos studentams aktualumas

- Sparčiai plėsti paskolų sistemą studentams, o kol paskolų nepakanka, jas prioritetiškai teikti studentams iš šeimų, kuriose tėvai nepajėgia dirbti arba uždirba labai mažas pajamas (tėvų parama labai reikšminga, nes ji sudaro apie 40 proc. lėšų. Apie 10-15 proc. studentų tėvų paramos

suteikti nepajėgūs, nes nedirba, o dar maždaug tiek pat – todėl, kad dirba nekvalifikuotą darbą ir uždirba mažai).

- Didžiausia studentų išlaidų dalis tenka maistui (vidutiniškai apie 227 Lt.), taip pat būstui (~129 Lt.), rūbams bei mokesčiams už mokslą/ egzaminus (po ~110 Lt.). Kadangi išlaidų būstui ir mokesčiui už studijas neįmanoma išvengti, nepakankamos pajamos riboja studentų visavertį maitinimąsi ir tuo kenkia jų sveikatai.

- Bendros, visiems gyventojams taikomos socialinės paramos sistemos nepakanka, nes jos kriterijus (Valstybės remiamos pajamos) labai mažas.

Šaltinis: EUROSTUDENT 2005 – National Profile.

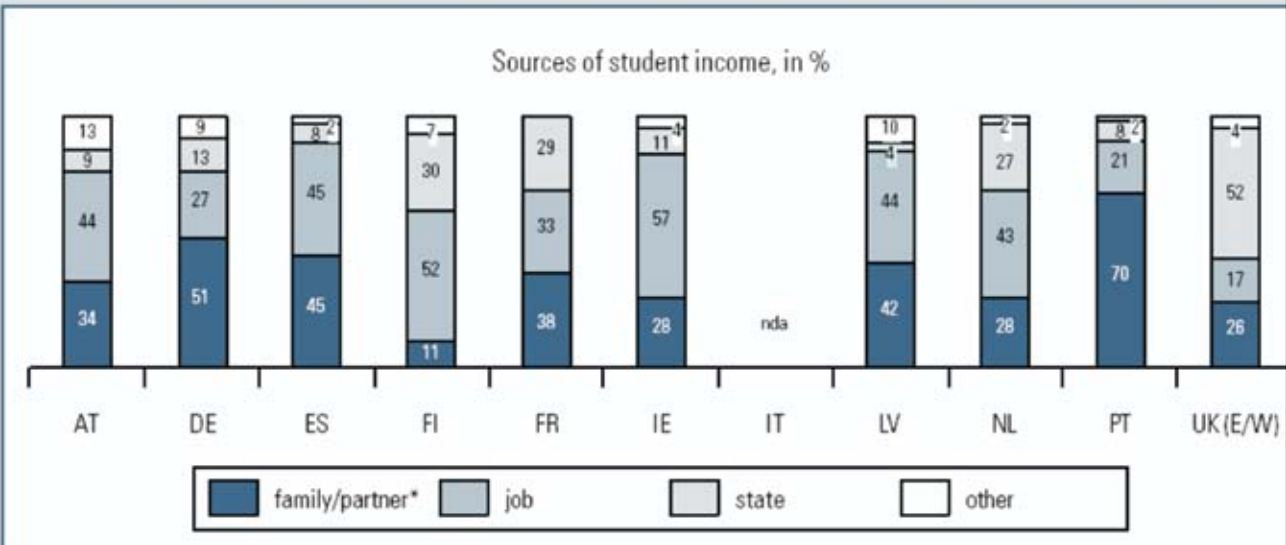
Bendros studentų pajamos – studentai, išlaikantys savo namų ūkį.

Vidutinės studento pajamos per mėnesį (eurais).

Aritmetinis vidurkis; mediana.

Bendros pajamos: grynieji pinigai ir nematerialus turtas.

Fig. 23: Sources of student income – Students maintaining their own household

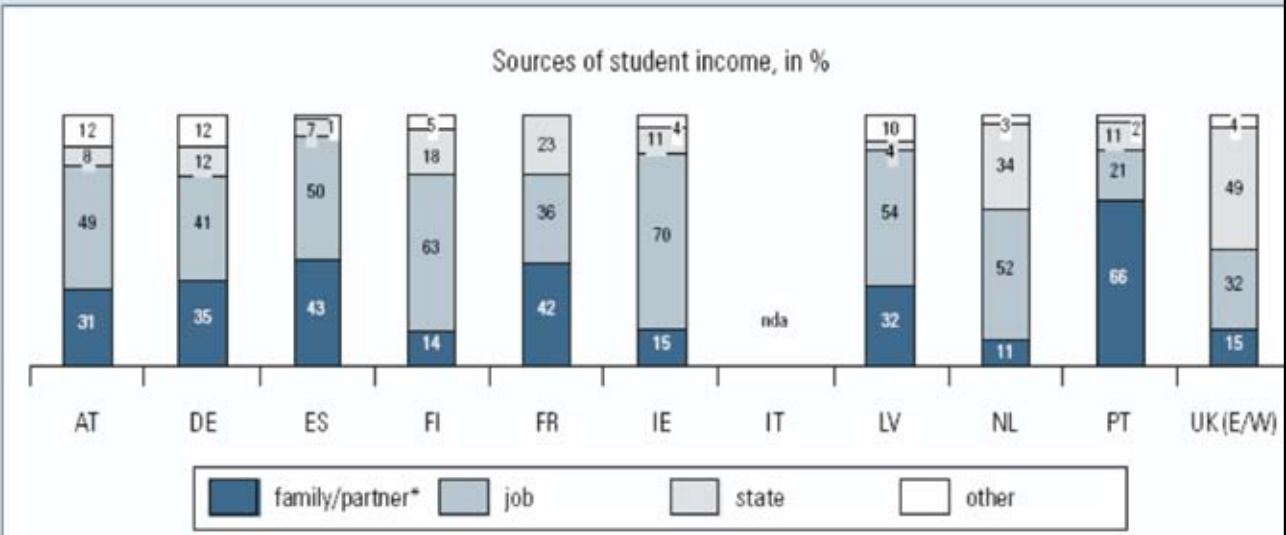
Šaltinis: EUROSTUDENT 2005 – National Profile.

Studento pajamų šaltiniai – studentai, išlaikantys savo namų ūkį.

Studento pajamų šaltiniai (procentais).

Šeima/ partneris; darbas; valstybė; kita.

Fig. 23.1: Sources of student income – Students living with parents/relatives

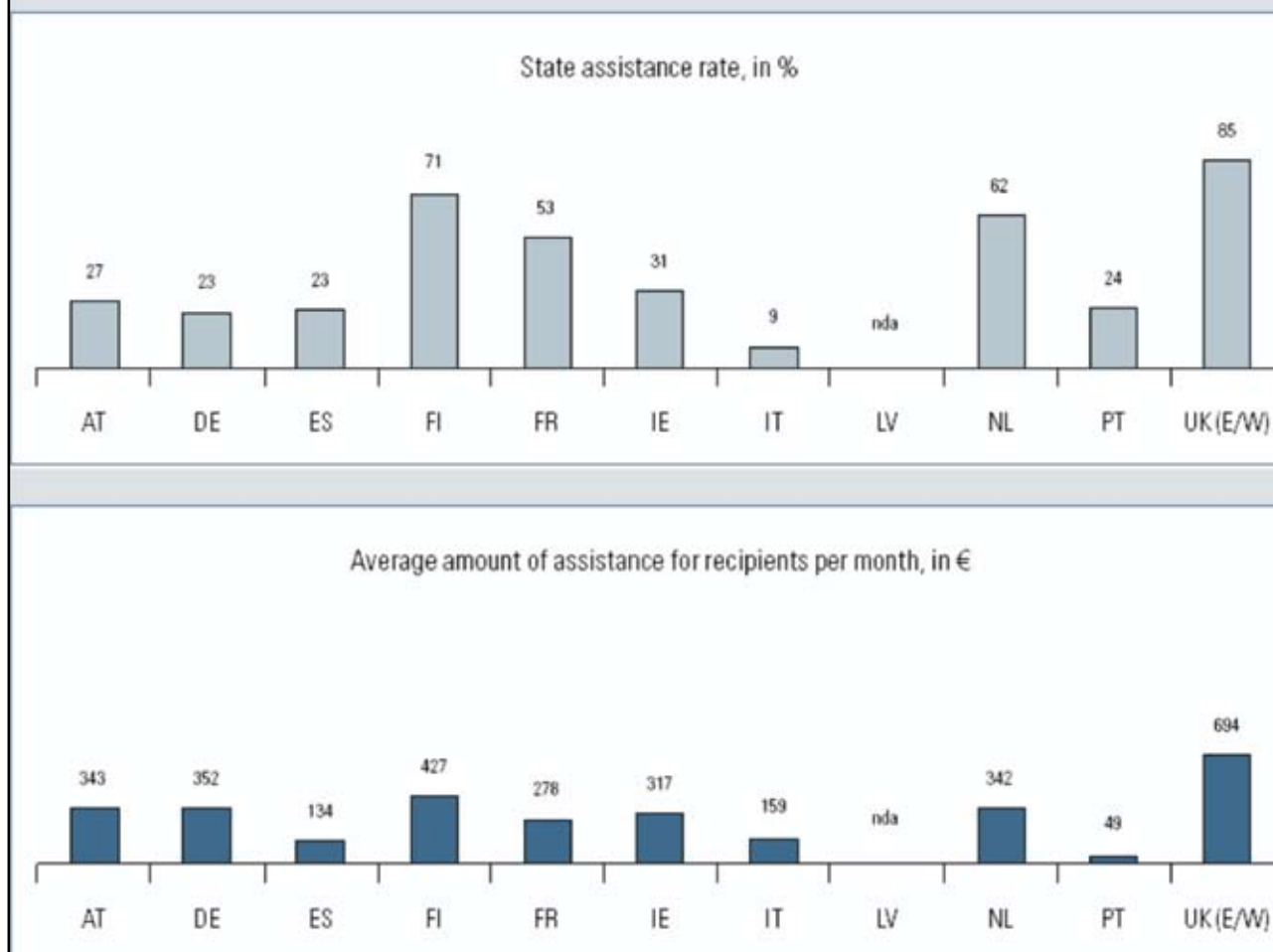
Šaltinis: EUROSTUDENT 2005 – National Profile.

Studento pajamų šaltiniai – studentai, gyvenantys su tėvais/ artimaisiais.

Studento pajamų šaltiniai (procentais).

Šeima/ partneris; darbas; valstybė; kita.

Fig. 24: State assistance for all students

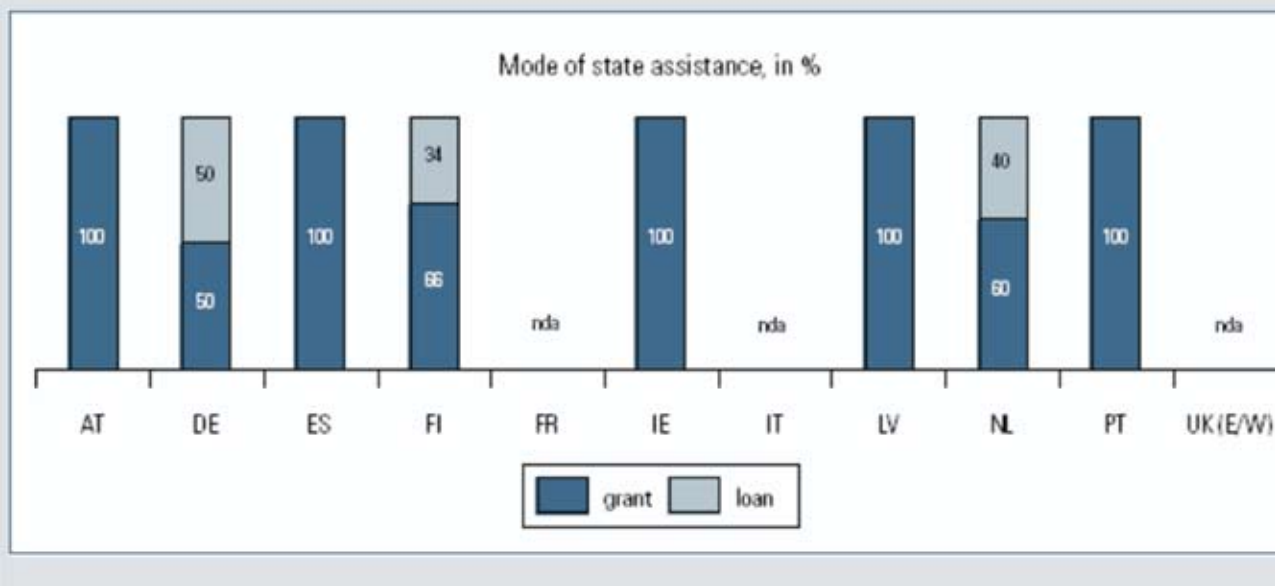
Šaltinis: EUROSTUDENT 2005 – National Profile.

Valstybės parama studentams.

Valstybės paramos rodiklis (procentais).

Vidutinis paramos dydis recipientams per mėnesį (eurais).

Fig. 26: State assistance – Grants and loans

Šaltinis: EUROSTUDENT 2005 – National Profile.

Valstybės parama – stipendijos ir paskolos.

Valstybės paramos būdai (procentais).

Stipendijos; paskolos.

Pasiūlymai dėl paskolų

- Užtikrinti kiekvienam studentui galimybę gauti paskolą.
- Paskola gali būti iš valstybinio fondo arba komercinio banko su valstybės garantija.
- Paskola turi būti lanksti ir patraukli.
- Patrauklumas užtikrinamas valstybės garantija, kad paskolos nereikės grąžinti, jeigu buvusio studento darbo pajamos neviršys tam tikro dydžio, pavyzdžiui, vidutinės algos arba atsižvelgiant į vidutinės pajamas šeimoje, kad būtų įvertinta šeimos našta.

Pasiūlymai dėl paskolų (paskolų charakteristikos)

- Kad nebūtų paskatų nesiekti didesnės algos, norint išvengti paskolos grąžinimo, reikia nustatyti atleidimo nuo paskolos koeficientą, priklausomai nuo pajamų augimo.
- Susieti grąžinamos paskolos dalį su algos dydžiu.
- Paskolą galima imti bet kuriai studijų laikotarpio daliai (svarbiau gali būti studijų pradžioje, kol sunkiau derinti studijas su darbu; kai kuriems studentams paskola, pradėjus studijas, gali būti ir mažiau svarbi, nes galima didesnė tėvų parama).

Paskolos turi būti patrauklios:

- Galima imti bet kokią sumą iki nustatytos realaus pragyvenimo poreikio ribos (tyrimo duomenimis, vidutinės mėnesinės pajamos yra 860 Lt.).

- Paskolos struktūra:

- a) būsto nuomai (jeigu valstybė nekompensuos nuomos išlaidų nepasiturintiems);
- b) mokėjimui už studijas;
- c) kitoms pragyvenimo išlaidoms.

- Lengvatas paskoloms taikyti ne paskolos teikimo, bet jos grąžinimo laikotarpiu (atleisti arba sumažinti paskolą esant mažoms pajamoms, auginant vaiką, paėmus paskolą būstui, įsidarbinus vietovėse, į kurias valstybei aktualu pritraukti atitinkamų profesijų darbuotojus ir panašiai).

- Netaikyti paskolos kompensavimo arba mokėjimo už studijas nuolaidų taip vadinamų „nepelningų profesijų“ studijų programoms (kas iš to, jeigu įgijus profesiją neįmanoma išgyventi; geriau valstybei sąlygoti tos profesijos algų didinimą. Kita vertus, tokios lengvatos yra priešingos socialinio mobilumo siekiui – finansiniu požiūriu lengvatines studijas rinksis neturtingi studentai).

- Lengvatas kaip skatinimo priemonę už studijų pasiekimus taikyti atsargiai, nes studijos nėra darbas ir geri jų rezultatai naudingi pačiam studijuojančiam. Vietoje finansinių paskatų puikiai studijuojantiems geriau remti negalinčius studijuoti dėl mažų pajamų.

Mokėjimai už studijas

- Studento mokėjimo už studijas ir gaunamos paramos iš valstybės santykis Lietuvoje studentams nepalankesnis nei daugumoje Vakarų šalių, todėl su mokesčio už studijas reformavimu reikia elgtis atsargiai.

- Didėjantys mokesčiai gali paskatinti studentus emigruoti, nes pragyvenimo išlaidos ir galimybės gauti paramą gali nusverti studento pasirinkimą ne Lietuvos naudai (papildomas už emigraciją veikiantis veiksnys – paplitęs užsienio kalbos mokėjimas ir studijų užsienyje prestižas).

Studijų ir darbo derinimas

- Dėl kuklios daugumos studentų materialinės padėties aktualu padėti studentams derinti darbą ir studijas.

- Studentai daugiausiai laiko skiria mokslams/ studijoms (vidutiniškai 18 val. per savaitę), mažiau – savarankiškam mokymuisi (~11 val.) ir apmokamam darbui (~12 val.).

- Turintys apmokamą darbą, dažniau dirba su studijomis visiškai nesusijusioje (41 proc.) ar mažai susijusioje srityje (26 proc.). Darbą, susijusį/ iš dalies susijusį su pasirinkta studijų kryptimi, dirba beveik trečdalis (32 proc.) studentų.

- Studentams būtina materialinė parama, kad nereikėtų per daug dirbti studijų metu (magistrantai studijoms ir darbui skiria beveik vienodą laiką – po 25 val., o iš viso 50 val. per savaitę – tai kenkia sveikatai. Juo labiau, toks trumpas studijų laikas nepakankamas). Darbo krūvis (mokslo ir darbo bendrai) tenkina tik 11 proc. studentų, netenkina 12,3 proc. studentų, 18,6 proc. vakarinės/neakivaizdinės studijų formos studentų.

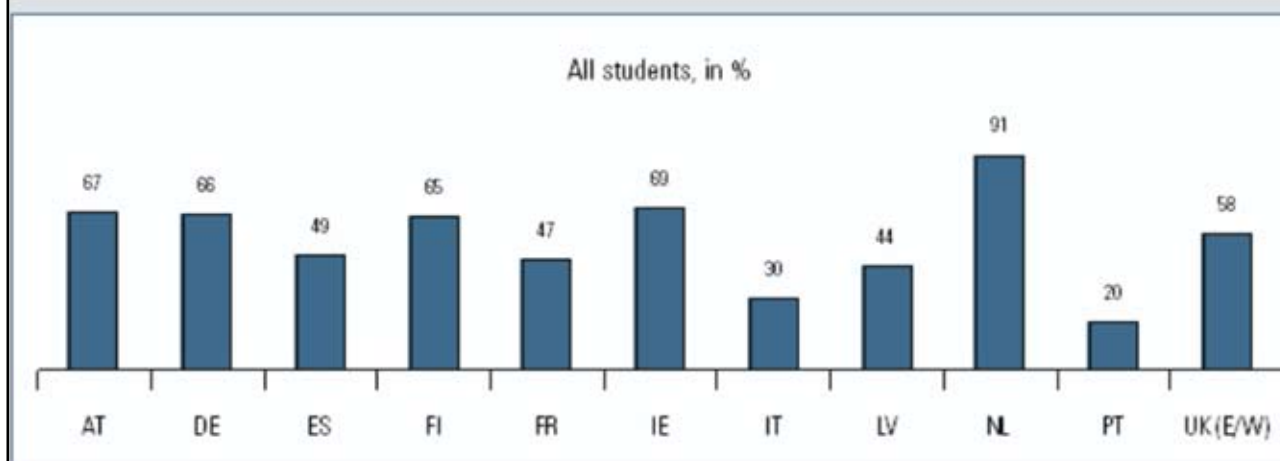
- Net dieninės studijų formos studentai mokymuisi skiria tik 30, o darbui – 11 val. Vakarinės/ neakivaizdinės studijų formos studentai auditorijose mokosi 15,5 val. (dieninės – 18,7 val.), savarankiškai mokosi 13,1 val. (dieninės – 10,7 val.), o dirba 22 val.

- Sudaryti sąlygas savarankiškomis studijoms gerinant bibliotekas ir rengiant daugiau mokomosios medžiagos.

- Sudaryti sąlygas norintiems studentams dirbti, nes nedirbančių studentų materialinė padėtis labai sunki (šeimos parama dirbantiems ir nedirbantiems studentams panaši, todėl nedirbantys studentai paprastai gyvena labai kukliai – mėnesio pajamos apie 500 Lt., dirbančių – apie 1250 Lt.). Be to, ir vakarų šalių patirtis rodo, kad daugiau kaip pusė studentų dirba.

- Studijų grafikus ir studijų krūvius daryti lanksčius (studijuoti tik dalį programos dalykų per semestrą, tęsti studijas daugiau metų, daryti pertraukas studijose, kurių metu galima būtų užsidirbti pragyvenimui), kad galima būtų studijas lengviau suderinti su darbu.

Fig. 34: Student employment rate during term

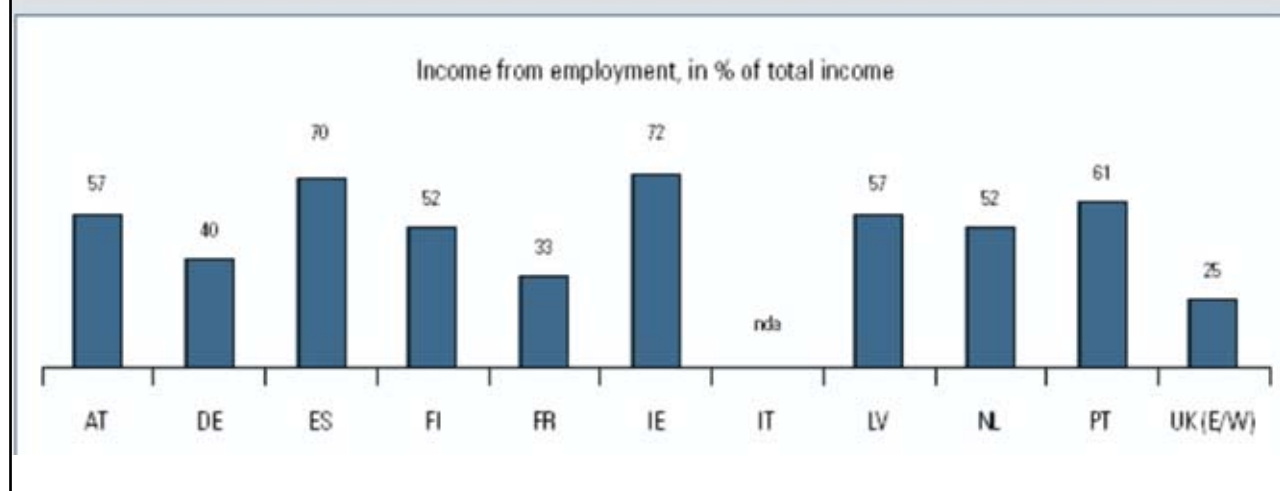

Šaltinis: EUROSTUDENT 2005 – National Profile.

Studentų užimtumo rodiklis per semestrą.

Visi studentai (procentais).

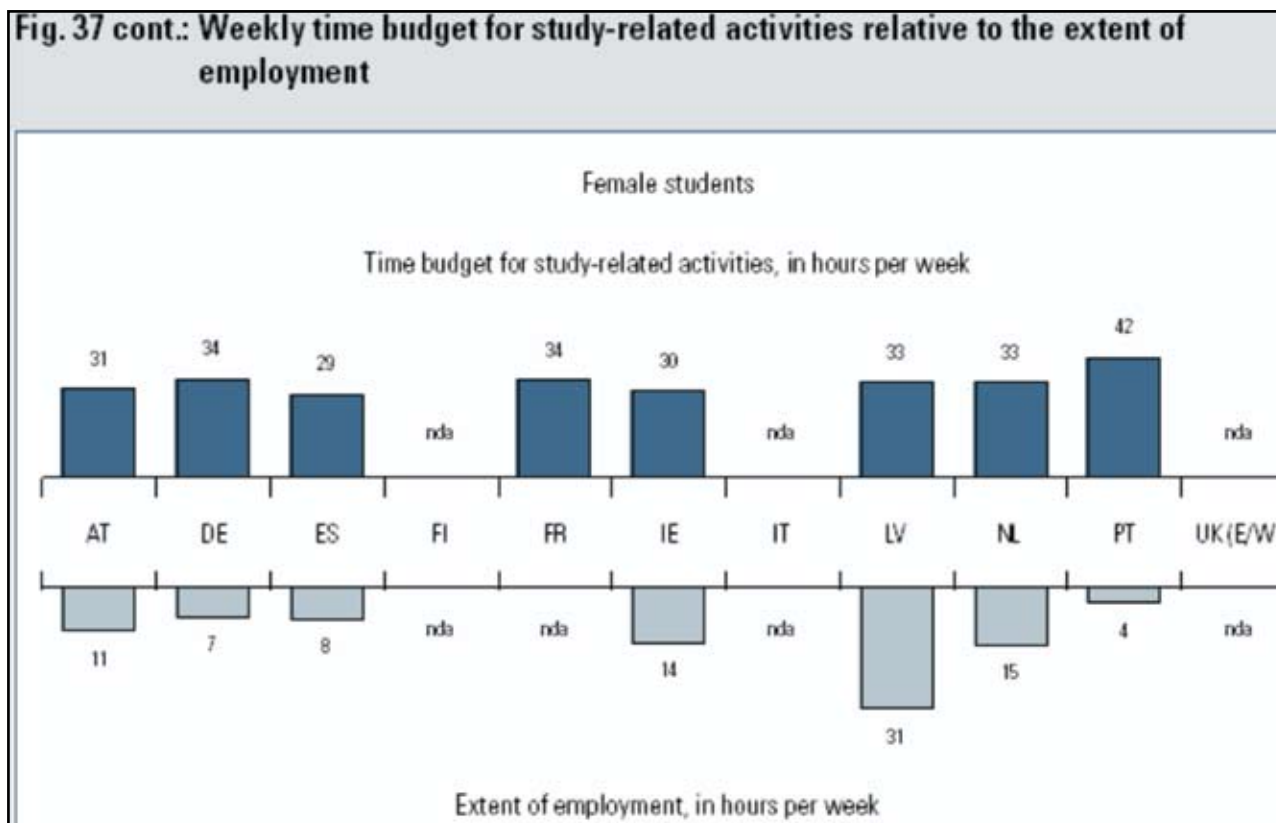
Fig. 35: Income from employment – Working students maintaining their own household

Šaltinis: EUROSTUDENT 2005 – National Profile.

Darbo pajamos – dirbantys studentai, išlaikantys savo namų ūkį.

Darbo pajamos (dalis su bendrosiomis pajamomis).

Šaltinis: EUROSUDENT 2005 – National Profile.

Laiko ištekliai su studijoms susijusiai veiklai lyginant su darbo apimtimi.

Moterys studentės.

Laiko ištekliai su studijomis susijusiai veiklai (valandomis per savaitę)

Darbo apimtis (valandomis per savaitę).

Studijų ir darbo derinimas

- Padidinti įsidarbinimo ir darbo pasirinkimo galimybes studentams, mokesčių lengvatomis atpiginant studentų samdymą darbo rinkoje. Studentams, dirbantiems pusę darbo laiko, taikyti Sodros įmokos lengvatą (atleisti nuo įmokos senatvės pensijai – apie 25 proc. punktus iš 34 proc. Sodros įmokos).

- Tai padidintų studentų nepilnos darbo dienos paklausą ir pagerintų studentų materialią padėtį – dalinis darbas geriau suderinamas su studijomis. Turintys apmokamą darbą dažniau dirba su studijomis visiškai nesusijusioje (41 proc.) ar mažai susijusioje srityje (26 proc.). Jeigu studento darbas būtų mažiau apmokestinamas, jo darbas įgytų pranašumą darbo rinkoje ir teiktų daugiau pasirinkimo galimybių.

Studentų šeimos ES (šaltinis: EUROSTUDENT 2005 – National Profile)

Didžiausia dalis susituokusių studentų yra Nyderlanduose: daugiau nei 18 % studentų šioje šalyje yra susituokę, dauguma jų moterys.

Airijoje, Latvijoje ir Austrijoje susituokęs beveik kas dešimtas studentas (moterų studentų Latvijoje ir Nyderlanduose yra žymiai daugiau nei vyrų). Šis rodiklis Prancūzijoje, Portugalijoje, Ispanijoje ir Vokietijoje yra maždaug 5 % mažesnis. Moterys studentės turi rūpintis vaikais lygiagrečiai su studijomis ženkliai dažniau nei studentai vyrai.

Studentų vaikai ES (šaltinis: EUROSTUDENT 2005 – National Profile)

Didžiausia dalis (maždaug 11 proc.) studentų motinų yra tarp Airijos, Austrijos ir Latvijos studentų. Žemiausi rodikliai šiuo atžvilgiu yra Ispanijoje, Portugalijoje ir Vokietijoje. Šiose šalyse tik 4-5 % studentų turi vieną ar daugiau vaikų.

Neįgalūs studentai ES (šaltinis: EUROSTUDENT 2005 – National Profile)

Šalyse studentų su sveikatos negale skaičius varijuoja labai stipriai. Manoma, kad jų dalis tarp visų studentų yra nuo 1 % (Ispanija, Italija ir Airija) iki 12 % (Austrija). Į pateiktą didelį skaičių Austrijos studentų su sveikatos negalia įeina 1 % studentų su fizine negalia ir 8 % chroniškų ligonių. Kitos šalys šiuo aspektu pateikia vidutinius rodiklius.

Tarptautinis mobilumas

- Ketinimų studijuoti užsienyje turintys (tikrai ketina vykti/ greičiausiai vyks) pareiškė trečdalis apklaustų aukštųjų mokyklų studentų (35 proc.). Tokios galimybės, tikėtina, neatmestų dar 30 proc. Neigiamai dažniau atsakė (tikrai/ greičiau neketina) taip pat trečdalis (35 proc.) tiriamųjų.

- Jau turintys studijų užsienyje patirties nurodė 5 proc. apklaustų studentų. Šios studijos dažniau finansuotos iš specialios paramos studijoms užsienyje bei šeimos biudžeto. Studijavusieji užsienyje dažniau nurodė dalyvavę Erasmus/ Tempus programoje.

Studijų užsienyje rėmimas

- Studijas užsienyje valstybei reikia remti daugiau ir racionaliau.
- Daugiau, kad sudarytų sąlygas studijuoti užsienyje (dabar pagrindinė parama gaunama iš Europos Sąjungos, užsienio valstybių programų ir tėvų; valstybė remia labai nežymiai, bet ir tai triskart daugiau negražinama parama nei paskolomis).
- Esant ribotoms paramos galimybėms, remti išimtinai paskolų forma, kad nebūtų prarastos lėšos studentui negrįžus.

Tyrėjų išvados ir rekomendacijos

- Aukštųjų mokyklų studentus mažiau tenkina tokie jų gyvenimo aspektai kaip dabartinis mokslų/ darbo krūvis bei materialinė gerovė, kuri vertinama prasčiausiai. Pagrindinės biudžeto

dalį panašiomis dalimis sudaro šeimos finansinė parama ar iš darbinių santykių gaunami pinigai. Stipendija kiek ženkiau papildo tik nedirbančiųjų finansus. Darbo rinkoje dalyvaujantys, ypač bakalauro/ pagrindinių studijų studentai, dažniau renkasi su pasirinkta specialybe mažai susijusias sritis – tikėtina, jog tai lemia noras pakelti savo materialinę gerovę.

- Studijų užsienyje patirtis tarp aukštųjų mokyklų studentų kol kas nėra įprastas reiškinys, tačiau tokių ketinimų turi ar tokios galimybės neatmestų didesnę dalį tyrimo dalyvių, todėl studentų atstovybių bei LSAS veikla kryptingai platinant informaciją ir suteikiant ją suinteresuotiems studentams būtų tikslinga.

- Jaunos šeimos įvaizdis, studentų nuomone, yra greičiau teigiamas, tačiau šeimas turintiems studentams bendrabučiuose užtikrinama socialinė gerovė bei buities sąlygos sėkmingai tęsti studijas vertinama kaip nepakankama. Rekomenduotina bent minimaliai gerinti studentų šeimų gyvenimo sąlygas bendrabučiuose.

Doc. dr. R. Lazutkos pasiūlymai

Aukštųjų mokyklų studentus mažiau tenkina tokie jų gyvenimo aspektai, kaip:

- dabartinis mokslų/ darbo krūvis;
- ypač materialinė gerovė, kuri vertinama prasčiausiai.

- Pagrindinės biudžeto dalis panašiomis dalimis sudaro šeimos finansinė parama ar iš darbinių santykių gaunami pinigai.

- Stipendija kiek ženkiau papildo tik nedirbančiųjų finansus.

- Darbo rinkoje dalyvaujantys, ypač bakalauro/ pagrindinių studijų, studentai dažniau renkasi su pasirinkta specialybe mažai susijusias sritis – tikėtina, jog tai lemia noras pakelti savo materialinę gerovę.

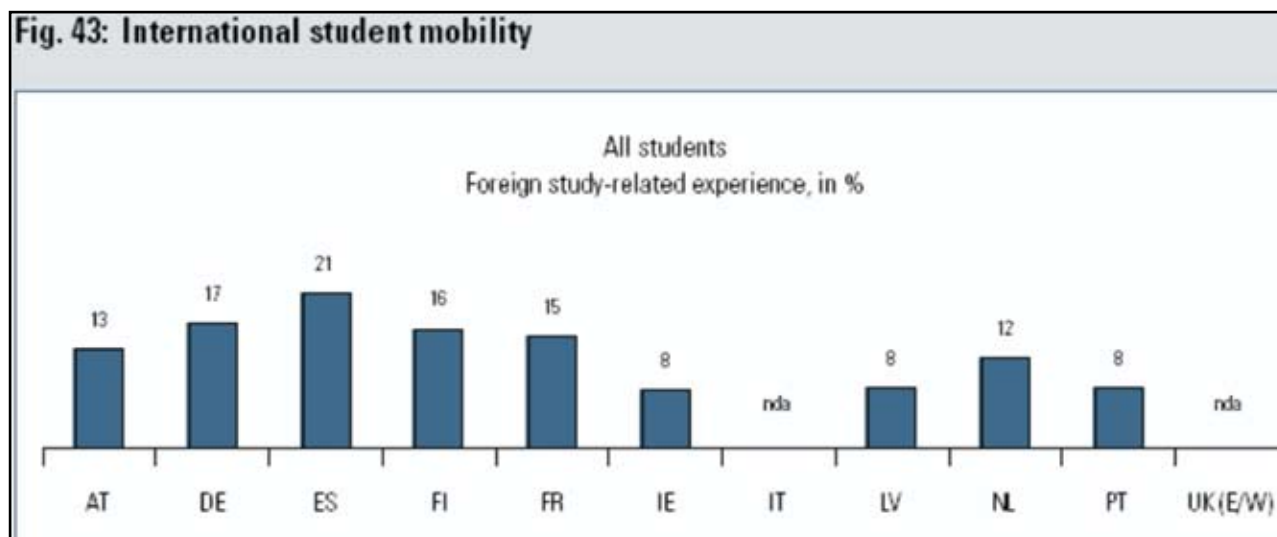
Jaunos šeimos įvaizdis, studentų nuomone, yra greičiau teigiamas, tačiau:

- šeimas turintiems studentams bendrabučiuose užtikrinama socialinė gerovė bei buities sąlygos sėkmingai tęsti studijas vertinama kaip nepakankama;
- rekomenduotina bent minimaliai gerinti studentų šeimų gyvenimo sąlygas bendrabučiuose.

Dieninių studentų studijoms skiriamas laikas ES (šaltinis: EUROSTUDENT 2005 – National Profile)

Neoficialių neakivaizdinių studijų mastas yra ryškus. Ispanijoje, Latvijoje, Austrijoje ir Nyderlanduose maždaug ketvirtadalis studentų, oficialiai studijuojančių dieninėse studijose, praleidžia tik 20 valandų per savaitę studijoms – šie studentai *de facto* studijuoja neakivaizdinėse studijose. Kitose šalyse tokių studentų dalis yra mažesnė – maždaug 5 % Portugalijoje ir 15 % Vokietijoje. Net tose šalyse, kur dalinės studijos yra numatytos (Airija ir Nyderlandai), didelė dalis studentų, besirenkančių dienes studijas ir joms skiriantys mažai laiko, turėtų būti perkleti į neakivaizdines studijų programas.

• Studijų užsienyje patirtis tarp aukštųjų mokyklų studentų kol kas nėra įprastas reiškinys, tačiau tokių ketinimų turi ar tokios galimybės neatmestų didesnę dalis tyrimo dalyvių, todėl studentų atstovybių bei LSAS veikla kryptingai platinant informaciją ir suteikiant ją suinteresuotiems studentams būtų tikslinga.

Šaltinis: EUROSTUDENT 2005 – National Profile.

Tarptautinis studentų mobilumas.

Visi studentai.

Tarptautinių studijų patirtis (procentais).

Leidinio turinys (c) LSAS 2007
Spauda ir dizainas - UAB "Greita spauda" 2007

Vilnius, 2007